יודען געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 276	Łódź, Czwartek, 28 listopada 1935	דרייצענטער יאהרגאנג	לאדז, דאנערשטאג ב׳ כסלו תרצ״ו	№ 276

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71.

היטלער׳ס דערקלערונגען

וועגען די „נירענבערגער געזעצען"

און וועגען זיין שטעלונג צום ראטען-פערבאנד. — ער זאגט אז ווייטערדיגע יודען-בעגרענצונגען

בערלין, 27 (ספ. טעל.)

מיט עטליכע טעג צוריק האָט דער קאַנצלער היטלער ערטיילט אַן׳אינטערוויאו אַ פאָרשטייער פון אַ פרעסע־אַגענטור, אין יועלכען ער האָט אויפגעקלערט די שטעלונג פון דער דייטשער רעגירונג בנוגע דעם ראַטען־פערבאַנד און דער יודען־פראַגע.

קודם כל האָט דער קאַנצלער פרעציזירט און אונטערגעשטראָכען: „דייטשלאַנד איז די מויער פונ׳ם מערב געגען דעם באָלשעויזם, און אין שוץ פונ׳ם מערב, וועט דייטשלאַנד בעקעמפען פראָפאַגאַנדע דורך פראָפּאַגאַנדע, טעראָר — דורך טעראָר, און גוואַלדטאַט — דורך גוואַלדטאַט".

„די נירענבערגער געזעצגעבונג — האָט היטלער ווייטער געטענה׳ט — די געזעצען בנוגע די יודען אין דייטשלאַנד — זענען אַ פועל־יוצא פון אַ נויטיוענדיגקייט צו בעקעמפען דעם באָלשעוויזם (?!!) די דאָזיגע געזעצגעבונג — האָט ער געזאָגט — איז נישט אַנטי־יודיש, נאָר פראָ־דייטשיש. די רעכט פון די דייטשען מוזען בעקומען שוץ געגען די דעסטרוקטיווע יודישע השפּעות."

היטלער האָט דערביי אָנגעוויזען פון איין זייט — אויף דעם אָנטייל פון די יודען אין דער באָלשעוויסטישער אַגיטאַציע אין דייטשלאנד און פון דער אַנדערער זייט האָט ער בעטאָנט, אַז דייטשלאַנד וואָס איז אָפּגעטיילט פון סאָוויעט־רוסלאַנד „בלויז מיט נישט קיין סך מיילען" דאַרף אָהן אויפהער אנווענדען שוץ־פאראָרדנונגען געגען די פלענער פון די יודישע באָלשעוויזם־אַגענטען.

ווייטער האָט זיך היטלער פּעררופען אויף דעם פרט, וואָס צעהנדליגער טויזענדער אויסגעדינטע דייטשע אָפיצירען זענען אַראָפּגעשטויסען געוואָרען צו דער ראָלע פון אַ געוויסען מין „אינטעלעקטועלען פראָלעטאַריאַט", בעת די פאָסטענס אין די אינטעלעקטועלע פראָפעסיעס האָבען בעזעצט די יודען, וואָס בילדען בלויז איין פראָצענט פון דער דייטשער בעפעלקערונג.

אויף דער פראַגע, צי עס ווערען פאָראויסגעזעהן ווייטערדיגע פעראָרדנונגען אין דער יודען־פראַגע, האָט היטלער דערקלערט, אַז די ביז־איצטיגע געזעצען זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען מיט דער כוונה צו פּאַראַליזירען „די עווענטועלע געפעהרליכע עקספּלאָזיעס". ווען די שפּאַנונג וועט זיך איבערגע־חזר׳ט, קאָן זיך אַרויסווייזען, ביי געוויסע בעדינגונ־גען, פאַר נויטיג אַרויסצוגעבען ווייטערדיגע בעגרע־ניצונגס־פעראָרדנונגען.

צוריקקעהרענדיג צום ענין באָלשעוויזם, האָט היטלער ווידערהאָלט, אַז דייטשלאַנד איז ווי אַ בופער, וואָס היט אָפּ דעם מערב פאַר דער באָלשע־וויסטישער פערפלייצונג, וואָס גייט פון סאָוויעט־רוסלאַנד. אין די ווייטע פעראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקאַ — האָט ער געזאָגט — איז די פערשטענד־ניש פאַר דער געפאַהר אַ קנאַפּערע. זי ווערט אָבער בולט פאַר יעדערן, וועלכער קוקט אויף דעם פון דייטשלאַנד, וואָס געפינט זיך אויף אַ שטח פון עט־ליכע שעה פליהען אָדער פאָהרען מיט אַ שנעל־צוג.

„דייטשלאַנד — האָט היטלער געזאָגט — וועט ווייטער בעקעמפען דעם קאָמוניזם מיט׳ן געוועהר, וואָס דער קאָמוניזם ווענדט אליין אָן".

ער האָט נאָך גערעדט וועגען דעם רעכט אויף דער ערשטקלאַסיגער גרויסער אַרמעע, וואָס דייטש־לאַנד פערמאָגט איצט.

אויף דער פראַגע, צי דייטשלאַנד האָט בדעה צו דעראָבערן קאָלאָניעס, האָט היטלער געענטפערט, אַז דייטשלאַנד וועט זיך קיינמאָל נישט אָפּזאָגען פון איהרע קאָלאָניע־פּרעטענזיעס.

וואַרשאַווער שטאַט-ראַט פּראָטעסטירט

געגען די כוליגאַנישע מעשים פון די ענדעקישע סטודענטען

אַ ראַטמאַן, אַ קצב — געגען יודישער שחיטה

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)

היינט אין אָוועגד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פונ׳ם וואַרשעווער בייראַט ביי דער שטאָטפּערוו.

נאָכ׳ן ערלעדיגען אַ רייה בודזשעט־ענינים און פערטיילען די פּרעמיען פאַר כעמיע, קונסט און מוזיק, האָט די קריסטליכע פרוי ראַטמאַן צוויי־קאָווסקאַ, אַ לעהרערין, אַריינגעטראָגען אַ דרינגענ־דען פאָרשלאַג, אַז דער שטאָט־ראַט זאָל אויס־דריקען זיין פּראָטעסט צוליב די לעצטע אָנפאַלען פון די ענדעקישע סטודענטען אויף יודען.

דער פאָרשלאַג איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען.

וואַהרשיינליך מיט דער כוונה אָפּצושוואַכען דעם איינדרוק פונ׳ם אָנגענומענעם פּראָטעסט — האָט גענומען אַ וואָרט דער ראַטמאַן קרויזע, פרע־זעס פון קריסטליכען פליישער־פעראיין, וועלכער האָט באַלד דערויף אַריינגעטראָגען אַ דרינגענדען פאָרשלאַג, אַז דער שטאָט־ראַט זאָל בעשליסען אָפּ־צושאַפען „... די יודישע שחיטה. ער האָט זיך דער־ביי פערנומען אויף צו האַלטען אַ גרויסע אַנטי־סעמיטישע רעדע.

דאַן איז פון זיין אָרט אויפגעשפרונגען דער סענאַטאָר טראָקענהיים, אָנווייזענדיג דעם שטאָט־פּרעזידענט, אַז עס איז נישט דערלויבט צו שטעלען אַזעלכע פאָרשלאַגען ,כל זמן דער ענין איז נישט בעאַרבייט און דיסקוטירט געוואָרען.

דער שטאָט־פּרעזידענט סטאַזשינסקי האָט ביי דעם האָפערדיגען קצב צער־בעל־החיים׳ניק, ראַט־מאַן קרויזע צוגענומען ס׳וואָרט.

אַרעסטירט אין וואַרשאַ

פיל ענדעקישע סטודענטען און ענדעקישע יוגענד-טוער

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)

היינט זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען פיל אַרעסטען פון ענדעקישע סטודענטען און ענדע־קישע יוגענד־טוער.

מ׳האָט ביי זיי געפונען אַ סך אומלעגאַלע אויפ־רופען, דרוק־זאַכען, צייטונגען א. אז. וו.

10 פון זיי זענען איינגעזעצט געוואָרען אין תּפיסה צו דער דיספּאָזיציע פון דער אויספאָרשונגס־מאַכט. עטליכע זענען איבערגעגעבען געוואָרען אונ־טער פּאָליצייאישער אויפזיכט.

די לויה פון אדוו. עטינגער

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם פערשטאָרבענעם אַדוואָקאַט סאַלאָמאָן עטינגער.

צו דער לויה איז געקומען אַ גרויסער עולם יודישע און קריסטליכע אַדוואָקאַטען, און געזעל־שאַפטליכע טוער.

אויפ׳ן קבר האָבען די חזנים קוסעוויצקי און שערמאַן צוזאַמען מיט דעם כאָר געזאָגט קאַפּיטלעך תהילים. מספיד געווען דעם פערשטאָרבענעם האָ־בען דער סענאַטאָר שאָר, דער געוו. סענאַטאָר שערעשעווסקי א. א.

עטינגער׳ס קבר געפינט זיך נעבען די קברים פון ד״ר פלאַטוי און אַדוו. יוליאַן קאָן.

פעראייניגען סיריען, לבנון מיט ארץ-ישראל

אַרעסטירט אַ געהיימע אַראַבישע טעראָריסטען-אָרגאַניזאַציע אין סיריען

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)

די אויספאָרשונג וועגען די אַראַבישע טעראָ־ריסטען־באַנדעס ווערט ענערגיש פאָרטגעזעצט. אַ גאַנצע רייה אַראַבער זענען אַרעסטירט.

ס׳איז אויך ענטדעקט געוואָרען די אינווע־ניגסטע אָרגאַניזאַציע פון דער טעראָריסטען־באַנדע אין יעדען דאָרף איז אין דער שפּיץ פון דער באַנדע געשטאַנען אַ שעיך, וועלכער האָט אָנגע־פיהרט מיט די טעראָר־מעשים.

אַן׳עקספּאָזיטור פון דער טעראָריסטען־באַנדע איז אויך געווען טעטיג אין סיריען.

לויט אַ פאָראָרדנונג פון דער פראַנצויזישער מאַכט זענען אַרעסטירט געוואָרען 27 אַראַבישע יונגעלייט, דער רוב לעהרער און סטודענטען, איין טייל איז בעפרייט געוואָרען, די רעשט זיצט נאָך אין אַרעסט. די אָרגאַניזאַציע האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל, צו פעראייניגען סיריען, לבנון מיט ארץ־ישראל. דער פּראָגראַם שטיצט זיך אין פיל פאַקטען אויפ׳ן נאַצי־פּראָגראַם.

אַראַבישע פרעסע אַלאַרמירט

וועגען מלחמה-צוגרייטונגען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)

די אַראַבישע פרעסע אַלאַרמירט ווייטער וועגען מלחמה־צוגרייטונגען אין ארץ־ישראל. אַז די לעצ־טע צייט ווערען קיין ארץ־ישראל אַריינגעפיהרט גרויסע אַמוניציע־טראַנספּאָרטען, אַז בסוד קומען פאַר מאַנעווערס א. ד. גל.

אונזער וואָרט

די יודישע שחיטה...

ס׳איז דאָך אַ מערקווירדיגע זאַך, ווי די יודי־שע שחיטה אינטערעסירט מעהר געוויסע הומאַ־ניטאַרע (אין דעם פאַל וואָלט אפשר געווען פּאַסי־גער — אַנימאַלע, זאָאָלאָגישע, בעסטיאַלע...) צער־בעלי־חיים׳דיגע קרייזען, ווי די — לאָמיר זאָגען — בלוטיגע און אָהנבלוטיגע, אָבער דאָך גרויזאַמע שחיטות אויף יודען!...

די מנהגים און מידות פון די נירענבערגער מאַ־סען־פּייניגער און סאַדיסטישע אויסוואָרפען פליי־צען אַריבער די גרענעצען פון דעם פער׳צרעת׳טען לאַנד, און דער שחיטה־פּערבאָט פון... בהמות און עופות הענגט אויך אין אַנדערע לענדער, ווי אַ פּראָב־לעם פאַר מענשען - גוטסקייט און בהמות־מיטלייד.

דאָס גאַנצע פּראָבלעם וואָלט אינגאַנצען קיין פּראָבלעם נישט געווען, ווען עס דערוועקען איהם נישט די בהמות בצורות מענשען, אויס פאַלשע און געפעלשטע געפיהלען, און — חשבונות...

אַזוי ווי דער ענין ווערט פאָרגעשטעלט דורך די פּראָאינטערעסירטע פאַקטאָרען, איז ער אין דער העכסטער שטופע אַבסורדאַל.

עס קאָן זיין פערשטענדליך, און אויפ׳ן מענש־ליכען שכל קאָן זיך עס לאָגיש לייגען, ווען עס זאָל אַוועקגעשטעלט ווערען די פראַגע פון נישט עסען פלייש בכלל, ווי די וועגעטאַריער זאָגען — פּאַדלע...

אָבער, וואו איז דאָ די נפקא־מינא, וואָס איז עס דער אונטערשיד פאַר דער בהמה, צי זי קומט אום אויפ׳ן מזבח פון מענטשליכען מאָגען דורך אַ חלף, צי דורך אַ האַק, צי דורכ׳ן עלעקטרישען שטראָם...

אפילו ביי מענשען, וואָס קומען אום דורך אַ געצוואונגענעם טויט (נישט אינם „חיילינען" שלאַכט־פעלד), נאָר אויף דער תליה, דורך אַ קויל, אָדער אויפ׳ן עלעקטרישען שטול — ווען מ׳זאָל ביי די דאָזיגע צום־טויט־פעראורטיילטע פרעגען, וואָס פאַר אַ מיתה עס איז פאַר זיי זיסער — וועלען זיי בלתי־ספק אַ שמייכעל טון, ווי ווייט בהמה־ש־נאַ־ריש די מענשען זענען נאָך עד־היום!

ב.

טאַג-טעגליך

דער יום הדין וחשבון...

די פּאָליטישע סיטואַציע אין פראַנקרייך האָט זיך, נאָך דער האַדי־אָ־רעדע פון לאַוואַל׳ן, עטוואָס אויסגעלייטערט, און די סכנה, אַז די רעגירונג זיינע זאָל היינט, אין דעם ערשטען פּאַרלאַמענטטאָג פאַלען, איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען.

צו שטאַרק און צו האַרציג איז דער פראַנצויזי־שע בירגער צוגעבונדען צו זיין פראַנק, ער זאָל נאָך דער דערקלערונג פון זיין פּרעמיער איבערכאַפּען די מאָס פון ריזיקירען.

די רעוואָלוציאָנערע „פרייהייט. גלייכקייט, ברי־דערליכקייט". אָטאָ דער לאָזונג, וואָס פיגורירט אַלס שילד, אומעטום, אינם גאַנצען פראַנצויזישען לע־בען, האָט זיך שוין לאַנג ענטאַרטעט אין — „פראַנק און פריי" מיט דעם פראַנק אויפ׳ן ערשטען אָרט, און —

אַז לאַוואַל האָט עהרענכטען בפירוש דער־קלערט, דאָס „אויב דאַנערשטאַג וועט פאַלען זיין רעגירונג, וועט צוזאַמען מיט איהם אויך מיטפאַ־לען דער פראַנק" — איז נישט געווען קיין דראָהונג, נאָר דברים שיוצאים מן הלב, וואָס טרעפען דירעקט און איבערציינגנד אין די הערצער פון זיינע מיט־בירגער.

די געפאַהר פון אַ רעגירונגס־קריזיס איז, ווי גע־זאָגט, מיט דער דאָזיגער דערקלערונג אָפּגעשוואַכט געוואָרען, און מ׳קען זיך רעכענען מיט אַ זיכערן זיג פון לאַוואַל׳ן, וועלכער האָט אין דער ערשטער רייה אַרויסגערוקט די פינאַנץ־פראַגע, און געשטיצט זיין פּאָזיציע, דורך זיינע מיושב׳דיגע סוקצעסען אויפ׳ן געביט פון דער אויסערן־פּאָליטיק.

עס איז שוין כמעט מעהר ווי זיכער, אַז אַ סך ראַדיקאַלען וועלען היינט שטימען פאַר דער רעגירונג און ביז אַ שעת הכושר וועלען זיי זיך אָפּהאַלטען מיט׳ן פּראָטעסטירען ממשות׳דיג געגען דעם „פייער־קרייץ", וואָס געפינט זיך אין גליהוונגס־שטאַדיום און דראָהט איבערגעפאָרעמט צו ווערען אין אַ סאָל־דאַטיש־צעיושעטע האַקען־קרייץ...

מ.

פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד

זאל קאנאדע, אויסטראליע און די לענדער פון דרום-אמעריקא עפענען די טויערן

בערלין, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
די אויפמערקזאמקייט פון די דייטשע יודען איז איצט געווענדעט אויף די בעראטונגען אין זשענעווע, וואו ס׳וועט באהאנדעלט ווערן די פראגע וועגן הילף פאר די דייטשע יודען. אין דער בעראטונג וועט זיך אויך באטייליגען ארטור רופין.

אין שייכות דערמיט, האט די „יודישע רונדשוי״ פארעפנטליכט אנ׳אויפרוף צו אלע פעלקער, זיי זאלען עפענען די טויערן פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

ווי מ׳רעכענט, וועט קאנאדע, אויסטראליען און די לענדער פון דרום אמעריקע באאיינפלוסט ווערן פון פעלקער-בונד, זיי זאלען עפענען די טויערן פאר די יודישע פליטים.

די הלואה פון 2 מיליאן פונט

די א״י רעגירונג האט נאך נישט קיין בעשלוס

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
פון די רעגירונגס-קרייזען ערקלעהרט מען, אז דערווייל איז נאך נישטא קיין בעשלוס וועגן דער 2 מיליאן-פונט-הלואה פון דער רעגירונג.

דעם יום-טוב פון 9 דעצעמבער

גרייטען זיך צו פייערן די אראבער אין ארץ-ישראל

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
דער מופטי האט אפגעהאלטען א בעראטונג מיט פארשטעהער פון דער אראבישער יוגענד ווי אזוי צו פייערן דעם יום-טוב פון 9-טען דעצעמבער, דער טאג, ווען עלענבי איז אריין קיין ירושלים.

18 מיליאן קעסטלעך פאמעראנצן

היי-יאהריגער עקספארט פון א״י

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
ווי מ׳טיילט מיט, ווערט דער היי-יאהריגער פאמעראנצען-עקספארט געשאצט אויף 18 מיליאן קעסטלעך.

רומעניען וועט נישט אפשטעלן

דעם פאמעראנצען-אימפארט פון א״י

בוקארעשט, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
די רומענישע רעגירונג וועט נישט אפשטעלען דעם אימפארט פון ארץ-ישראל-פאמעראנצען.

ערשטער טעלעפאן-געשפרעך

צווישען איראק מיט ארץ-ישראל

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
דא איז פארגעקומען דער ערשטער טעלעפאן-געשפרעך צווישען איראק מיט ארץ-ישראל. אין איראק האט גערעדט דער פרעמיער און אין ירושלים—דער שטעל-פערטרעטער פון הויך-קאמיסאר.

זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטארען-ראט

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)
היינט איז, אונטער׳ן פארזיץ פון וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי, פארגעקומען א גרויסע זיצונג פון׳ם עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטארען-ראט. אויף דער דאזיגער זיצונג זענען פעסטגעשטעלט געווארען די פרינציפען און די גלאבאלע סומען פון דער באהן-טאריף-רעדוקציע.

ס׳איז אויך בעהאנדעלט געווארען די פראגע פון באוועליזירען דעם קארטעלען-געזעץ, א. א.

מיטעל-אייראפעאישע קאנפערענץ

פון וועלט-פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אויסלאנד

אנטווערפען (יט״א) דא איז פארגעקומען א מיטעל - אייראפעאישע קאנפערענץ פון וועלט-פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אויסלאנד. אין א רייה רעפעראטען זענען בעהאנדעלט געווארען פערשידענע פראגען, וואס זענען נוגע דער לאגע פון די פוילישע יודען אין פערשידענע לענדער. די טעטיגקייט פון דעם וועלט-פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אויסלאנד ענטוויקעלט זיך אין פערשידענע ריכטונגען. ביים פעלקער-בונד ווערען אונטערגענומען אינטערווענצען וועגען שטאטסלאזע, געוו. פוילישע בירגער און וועגען דייטשע יודען, וועלכע זענען פאר דער מלחמה געווען פוילישע בירגער. אין לאנדאן ווערען געמאכט בעמיהונגען צו בעקומען 100 עליה-סערטיפיקאטען פאר קינדער פון פוילישע יודען אין עלטער פון 18 יאהר. אין ווארשא האנדעלט זיך וועגען פועל׳ן ביי דער פוילישער רעגירונג, זי זאל אינטערווענירען פאר א גערעכטע בעהאנדלונג פון די פוילישע יודען אין אויסלאנד און די גרויסע וויכטיגקייט פון דער דאזיגער פראגע פאר דיווירטשאפטליכע אינטערעסען פון פוילען.

אין אנ׳איינשטימיג אנגענומענער רעזאלוציע ווערט אויסגעדריקט בעדויערן צוליב דער שווערער לאגע פון די פוילישע יודען אין פערשידענע לענדער וואו זיי קומט אויס צו ליידען בעזונדערס שווער פון די פאלגען פון ווירטשאפטליכען קריזיס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפערענץ זענען אין אנטווערפען און בריסעל פארגעקומען מאסען-פערזאמלונגען פון פוילישע יודען, אויף וועלכע עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס די ה״ה פרענקעל (לאנדאן), יאסקאוויטש (לאנדאן) יערוזאלעמסקי (אנטווערפען) און ד״ר טויבעס (אמסטערדאם).

צי זענען אין א״י פארהאן פערספעקטיוען פאר דער ענטוויקלונג פון דער דיאמאנטען-שלייף-אינדוסטריע?

אמסטערדאם (יט״א) אין לעצטען נומער פון אפיציעלען ארגאן פון דיאמאנטען-שלייף אינדוס-טריעלער אין האלאנד איז ערשינען אנ׳ארטיקעל פון דירעקטאר פון דער אמסטערדאמער דיאמאנטען-בערזע ד״ר הילעסום, וועלכער בעהאנדעלט די פראגע וועגן די מעגליכקייטען פון א דיאמאנטען אינדוסטריע אין א״י ד״ר הילעסום דערצעהלט וועגן די פערשידענע נישט-איינגעגעבענע פרובען צו שאפען אזא אינדוסטריע אין דרום-אפריקא און אין אמעריקא. דער אויטאר פון ארטיקעל קומט צום אויספיהר, אז מען וואלט אין א״י זיכער געקענט געפינען די נויטיגע מענשען פאר אזא אינדוסטריע, דאס איז אבער נאך וועניג, און ד״ר הילעסום האלט, אז די פערספעקטיוען פון דער דאזיגער אינ-דוסטריע אין א״י זענען גיכער זעהר שוואכע.

פעראייניגט די פראפ. ארבייט פון פ.פ.ס. און ז.ז.ז.

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)
אין די לעצטע טעג זענען פארגעקומען אונ-טערהאנדלונגען צווישען פארשטייער פון פ.פ.ס., און פון ז.ז.ז. (מאראטשעווסקי׳ס גרופע) וועגען פעראייניגען די פראפעסיאנעלע פעראיינען. די אונ-טערהאנדלונגען זאלען האבען געבראכט צו דעם רע-זולטאט, אז די פראפעסיאנעלע ארבייט ווערט פער-אייניגט.

קאנפערענץ פון הויך-קאמיסאר מיט עמיר אבדולאה

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
אין גיכען וועט דער הויך-קאמיסאר אפהאל-טען א קאנפערענץ מיט׳ן עמיר פון עבר הירדן אבדולאה. ס׳וועלען באהאנדעלט ווערען וויכטיגע פראגען.

לואיס בראנדייס—79 יאהר אלט

ניו-יארק (יט״א) דער מיטגליד פון העכסטען געריכט פון די פעראייניגטע שטאטען, לואיס בראנדייס, האט די טעג פערענדיגט זיין 79-טען לעבענס-יאהר. זיין געבוירנסטאג האט דער אונערמידזאמער און פערדינסטפולער יודישער עסקן פערבראכט, ווי געוועהנליך, ביי זיין ארבייט אין העכסטען געריכט.

ציוניסטישע פעראייניגונג אין נארוועגיען

אסלא (יט״א) די ציוניסטישע פעראייניגונג אין נארוועגיען האט זיך קאנסטיטואירט אין די ראהמען פון סקאנדינאווישען ציוניסטען-פערבאנד. בראש פון דער פעראייניגונג שטעהען די פארזי-צער פון די לאקאלע גרופען אין אסלא און טראנד-היים מיט׳ן ראבינער ד״ר י. סאמועל פון אסלא אלס סעקרעטאר.

די ים-קאנפערענץ

לאנדאן, 27 (ספ. טעל.)
די ים-קאנפערענץ וועט וואהרשיינליך געעפענט ווערען דעם 6 דעצעמבער דורכ׳ן פרעמיער באלדווין אינם לאקארנא-זאל פון פארעין - אפיס. די דאטע איז געווען נישט פעסטגעשטעלט געווארען, מחמת דער עוונטועלער פערשפעטיגונג פון די אמערי-קאנער דעלעגאטען.

אנ׳„אויסגעהאלטענע״ המצנ׳טע

לאנדאן, 27 (ספ. טעל.)
אין בורנעמיט איז געשטארבען פאר הונגער א 70-יעהריגע פרוי, וועלכע האט ליגען אויף איהר נא-מען אין דער באנק 100 טויזענד פונט שטערלינג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע״ נארוטאוויטשא 20

היינט, דאנערשטאג, ד. 28-טן, 9.15 אווגט אונאפרופליך צום לעצטען מאל פאר דער נייער פרעמיערע און כדי צו געבען די מעגליכקייט פאר דער ברייטער מאסע צו זעהען צום לעצטן מאל די פריילכע אפערעטע—גיבען מיר צו גאר פאפולערע פרייזען

אלע פלעצער אין פארטער 1 זל. גאלעריע 54 גר.

דישעק רעכטצייט אין „גאליציאנער חתן״

מוזיקאל. קאמעדיע אין 2 אקטן פון י. טויבער, מוזיק: רעכטצייט.

פרעכטיגע געזאנגען! וואונדערבארע מוזיק! יעדער וויץ א לאך-באמבע! יעדעס לידעל א שלאגער! עכטער יודישער הומאר! חסידישע ניגונים! חסידישע טענץ!

ס׳נעמט אנטייל דער גאנצער ערשטקלאסיגער אנסאמבל. אדמ: ש. הערשקאוויטש

בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

צ״ר
B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פאמארסקא 10
פראנט II שטאק, טעל. 131-86
נעמט אן פון 6 ביז 8 אוונד.

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

גדענקט, שטשעשליווי
ביי
צום ווינטער-סעזאן, א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע בילעצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
גדענקט פראנט II שטאק.

בעקאנטמאכונג.
דער לאדזער יוד. שעכטער-הורטאווניקעס און קעלבער-שעכטער-פעראיין
פארושטשינא 10
רופט אלע קצבים, מיטגלידער און נישט מיט-גלידער, סיי פון באלוט, סיי פון כוינע און פון גאנץ לאדז, וואס האבען א שייכות מיט שחט׳ סיי בהמות סיי קעלבער. צו קומען אויף
א גרויסע פערזאמלונג
וואס קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 28-טען נאוו. 7 א זייגער אוונד אין פעראיינס-לאקאל, ווייל עס האנדעלט זיך אין זעהר וויכטיגע פאך און געשעפטס-פראגען.
גדענקט, אז עס האנדעלט זיך אין אייערע אינטערעסען.
קיין ספעציעלע איינלאדונגען ווערן נישט ארויסגעשיקט.
די פערוואלטונג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקן מיר אויס דעם ה׳
חיים עדעלמאן
צוליב׳ן טויט פון זיין מוטער
לאה נ״ע
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
ברוך קליין און פאמיליע.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע
הימען
אויף גאנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50
Modystka
„TOLA“
23 Zawadzka 23

Dr. med. H. Wajs
כירורג
וואוינט יעצט
פיעטריקאווער 17
טעל. 148-01

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אוונד.

קאקס
צום אויסטרוקענען ווילגאטנע דירות בעקומט מען זאכארניא 32, אין קויהלען-סקלאד, וויז-א-ווי דעם לאמבארד

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
שערפליצן 37 (בענעדיקטא) 6.
נעמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג-אוראלאג
Wólczańska 23, tel. 139-88
האט בעניית די אויפנאהמען.
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. J. Lubicz
כירורג און ארטאפעד
9 פאלודניאווא 9
טעל. 183-17.
פאר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזען

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אלידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

פאַניק ביי די איטאַליענער

ווי פּערלאַזען די איינגענומענע ערטער און אַנטלויפֿן

לאָנדאָן, 27 (ספּ. טעל.):
דער אָפיציעלער אַביסינישער קאָמוניקאַט בע־שטעטיגט די פֿריהערדיגע מיטטיילונגען פֿון די קאָ־רעספּאָנדענטען וועגען דעם פּאַנישען כאַראַקטער פֿונ׳ם צוריקקעהר פֿונ׳ם איטאַליענישען מיליטער אין אָגאַדען.

אָפיציעל איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז נאָך דער שלאַכט הינטער אַנאַלע, האָט די איטאַלי־ענישע גאַרניזאָנען אין קאַראַהאַי און גערלאַגובי ארומגעכאפּט אַ שרעקליכע פּאַניק. דאָס איטאַליע־נישע מיליטער האָט שנעל פֿערלאָזען די דאָזיגע בידע שטעט, די דעראָבערונג פֿון וועלכע עס האָט בשעתו געקאָסט אַ סך קרבנות.

דער אָנגריף פֿון די אַביסיניער איז געווען אַ־ני־אויסערגעוועהנליך העלדישער און האַסטיגער, און די איטאַליענישע סאָמאַליער זענען מבולבלדיג ענט־לאָפֿען, איבערלאָזענדיג 4 טאַנקס און 6 אויטאָס. די דאָזיגע אויטאָס זענען געווען אָנגעפּאַקט מיט טויטע קערפּערס פֿון איטאַליענישע זעלנער.

די אָפּטיילונגען פֿון ראַס נאַסיבו האָבען זיך נישט פֿערהאַלטען אין גאַראַהאַי, און גערלאַגובי, נאָר זיי האָבען זיך ווייטער אַרויסגעלאָזט נאָכיאַגען דעם ענטלויפֿענדען שונא, וועלכער האָט זיך גע־שטיצט אויף אואַל־אואַל און וואַר־דאַיר. דערוי־סענדיג זיך וועגען דעם דערנעהנטערען זיך פֿון די אַביסיניער, האָבען די איטאַליענישע אָפּטיילונגען נעכטען ביי־טאָג פֿערלאָזט די דאָזיגע שטעט, צוריק־ציהענדיג זיך אויף 30 קילאָמעטער אויף דרום צו אואַדריבאַ, וואו זיי האָבען פֿערנומען די פּאָזי־ציעס. דאָרט האָט אויך דער גענעראַל גראַציאַני קאָנצענטרירט זיינע לעצטע פֿרישע רעזערווען, וועל־כע דאַרפֿען מאַכען אַ סוף צו דעם ווייטערדיגען ענטלויפֿען פֿון דער איטאַליענישער אַרמעי

די אַביסיניער געפֿינען זיך אַזוי־אַ־ום ווייטער נאָך אויף דרום, איידער עס איז געווען אין אָנהויב פֿון די קריגס־אָפּעראַציעס. און די „פֿרוכטען" פֿון דער 55־טאָגיגער קריגס־קאַמפּאַניע אין אָגאַדען זע־נע אַוועק אין גיוועץ.

איצט קומען פֿאָר קאַמפֿען אויפֿ׳ן גאַנצען דרום־פֿראָנט, און דערביי געפֿינען זיך אַ סך אָפּ־טיילונגען פֿונ׳ם ראַס דעסטא אין די „טילען" פֿון די איטאַליענער. אין דער געגענד דאָלאָ קומט פֿאָר זינט פֿרייטאָג אַ פֿערביסענער אַרטילעריע־קאַמף. אויב די איטאַליענער וועלען די דאָזיגע שלאַכט פֿערשפּילען, דאַן וועט דער ראַס דעסטא האָבען אַנ׳אָפֿענעם וועג אין דער טיף פֿונ׳ם איטאַליענישען סאָמאַלי.

אין די אַביסינישע קרייזען איז מען איבער־צייגט, אַז די איטאַליענער וועט שוין איצט אויך נישט העלפֿען דער מאַרשאַל באַדאַגליאָ, און אַז איידער נאָך די איטאַליענער וועלען פֿערענדיגען די אָפּענזיווע־הכנות, יועט זיך מאַקאַלע שוין צוריק־געפֿינען אין רשות פֿון אַביסיניען. איינער, אַ הויכער בעאַמטער פֿונ׳ם אַביסינישען קריגס־מי־ניסטעריום האָט דערקלעהרט, אַז די איטאַליענער וועלען זיך ערשט איצט איבערצייגען, דאָס אין אַביסיניען לעבט נאָך דער גייסט פֿונ׳ם גרויסען מענעליק.

מיט זיך מיטגענומען די שפּייז־ און אמוניציע־זאַ־פּאַסען. די לאַסט־אויטאָס און דאָס מיליטער איז אַוועק אין דער ריכטונג פֿון אַדיגראַט.

די קריגס־אָבסערוואַטאָרען זאָגען אַרויס די סברא, אַז דער האַסטיגער צוריקצוג פֿון די איטאַל־יענער קען בעדייטען אַ קאָמבינאַציע, וואָס בע־צוועקט נעהנטער צו ברענגען קיין מאַקאַלע די שטאַר־קע אַביסינישע אַרמעע, און דאַן אַרויסטרעטען אין אַ גרויסער שלאַכט, וועלכע די אַביסיניער מיידען אוים זייט 2 חדשים.

לויט ידיעות פֿון דער רייטער־אַגענטור פֿון דזשיבוטי, באָמבאַרדירען איטאַליענישע אַעראָפּלאַ־נען אָהן אויפֿהער אַביסינישע דערפֿער.

עס זאָל שוין זיין אַרויסגעגעבען אַ בעפֿעהל בנוגע דעם איטאַליענישען מאַרש אויף דזשידזשיגאַ. די אַביסיניער זאָלען זיך האָבען אין דעם דאָזיגען ראַיאָן שטאַרק פֿאַרטיפיצירט.

אין רוים לייקענט מען אָפיציעל אָפּ די מפּלה פֿון די איטאַליענער אין אָגאַרען.

לאָנדאָן, 27 (ספּ. טעל.)
אַביסינישע קוועלען ברענגען פּרטים, ווי אַזוי מאַקאַלע איז עוואַקואירט געוואָרען דורך די איטאַל־יענער: די שטאָט איז אין אַ מורא׳דיגער איילעניש נעכטען פֿערלאָזט געוואָרען. די איטאַליענער האָבען

לאָנדאָן, 27 (ספּ. טעל.)
רייטער איז מודיע: די ידיעה פֿון אַנ׳אומאָפֿי־ציעלען קאָמוניקאַט, אַז דאָס איטאַליענישע מיליטער וועט פֿערנעמען דעם ראַיאָן פֿון דער אָזערע טאַן, ווערט אין לאָנדאָן נישט ערנסט גענומען אין בע־טראַכט. די בריטישע רעגירונג האָט בעקומען אַ פּאָר מעלע פֿערזיכערונג וועגען רעספּעקטירען די ברי־טישע אינטערעסען.

אכטער טאָג פֿון פּראָצעס

איבער די בעשולדיגטע אינ׳ם פּיעראַצקי־מאָרד

וואַרשע, 27 (טעלעפֿאָניש)
היינט זענען ווייטער פֿערהערט געוואָרען די עדות) און אין דער ערשטער רייה — דער עדות סטאַניסלאַוו קושמיערסקי, אַ הויז־וועכטער.

ער דערצעהלט, ווי ער האָט דעם 15 יוני 1934 3 מאָל געזעהן אויף פּאָקסאַל 3, וואו עס געפֿינט זיך דער געזעלשאַפֿטליכער קלוב, אַ פֿערדעכטיגען פֿער־שוין, אַ בלאָנדין, מיט אַ קיילעכדיגען פּנים, אָנגעטון אין אַ טרינליכען מאַנטעל און אַ העלען הוט. ער האָט געלייענט אַ „קוריער", און געהאַלטען אין האַנט אַ פּעקל. שפּעטער, נאָך די שמועסען, האָט דער עדות געזעהן, ווי עמיצער איז אַרויס פֿון טויער מיט אַ פֿאַמעליכען טריט, און האָט באַלד אָנגעהויבען צו לויפֿען. ער איז איהם אָבער נישט נאָכגעלאָפֿען, ווייל ער האָט נישט געוואוסט וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך.

דער צווייטער עדות, ווינצענטי קובאַרסקי דער־צעהלט בפּרטיות, ווי אַזוי ער איז נאָכגעלאָפֿען דעם אַנטלויפֿענדען, און עס איז איהם נישט געלונגען איהם צו דעריאָגען.

דער זעלבער עדות דערקענט אויך אין דער פֿאָ־טאָגראַפֿיע פֿון מאַטשעיקאָ׳ן דעם אַנטלאָפֿענעם.

כמעט דאָס זעלבע, וואָס דער עדות ווינצענטי קובאַרסקי, גיט אויך איבער זיין ברודער, דער עדות יאַן קובאַרסקי.

עס ווערען נאָך פֿערהערט די עדי ראיה פֿונם אטענטאַט גופֿא, די עדות פּאָליציאַנט באָלעסלאַוו פּיליפּיוק, די הויזוועכטערין זאָפֿיאַ באַנדורסקאַ און דער געהיים־אַגענט קאַראָל באַרטעל, וועלכע גיבען איבער אַ רייה פּרטים, ווי אַזוי ס׳האָט אויסגעזעהן באַלד נאָכ׳ן מאָרד, און ווי — מעהר ווייניגער — דער אָנפֿאַלער האָט אויסגעזעהן.

נאָך דער הפסקה מאַכט דער פֿאָרזיצער אַ פֿאָר־וואָרף די בעשולדיגטע, אַז זיי פֿיהרען זיך אויף אויפ׳ן פּראָצעס נישט ענטשפּרעכענד, און ער איז מתרה, אַז אויב זיי וועלען זיך ווייטער אַזוי אויפֿ־פֿיהרען, וועט ער בטל מאַכען די פֿעראָרדנונג וועגען דער איזאָלאַציע, און וועט צווישען זיי אַוועקזעצען קאָנוואָיענטען.

עס גיט אָפּ אַ לענגערע דערקלערונג דער פּאָליציי אינספּעקטאָר, י. פּיאָנטקעוויטש, וועלכער האָט גע־פֿיהרט די פֿאָר־אויספֿאָרשונג, און האָט שוין פֿון ערשטען מאָמענט אָן אויסגעדריקט זיין חשד, אַז די אטענטאַטער זענען געווען אוקראַינער.

דער עדות וויוראַצקי, אַ וואַזשני פֿון דער יאַ־פּאַנישער אַמבאַסאַדע, וועלכער איז געווען אַנ׳עדות פֿונם מאָרד, און וועלכער האָט אויך געזעהן דעם מערדער, גיט אָפּ דערקלערונגען, וואָס שטימען מיט זיינע דערקלערונגען בעת דער אויספֿאָרשונג.

דער עדות־פֿעהרער פֿון די געהיים־אַגענטען, וועל־כע האָבען געפֿיהרט די אויספֿאָרשונג אין קראָקאַ, וואו עס זענען געפֿונען געוואָרען אויפֿרייס־מאַטער־יאַלען, ברענגט אין פּראָצעס קיין שום נייעס נישט אַריין.

עס ווערט פֿערהערט דער עדות סטעפֿאַן מאַש־טשאַק, וועלכער איז זיך מודה, אַז ער גופֿא איז בע־שטראָפֿט געוואָרען מיט 2 יאָהר טורמע פֿאַרן בע־טייליגען זיך אין אָנפֿאַל אין גראָדעק־יאַגעלאָנסקי און ער גיט וועגען דעם איבער פֿאָלגענדע פּרטים: אינסטרוקציעס האָט איהם דאַן געגעבען אַ פֿער־זאָן, וואָס איז עהנליך געווען צו לעבעד׳ן.

באַריכות׳דיגע דערקלערונגען וועגען אָבסערווי־רען פֿריהער, און וועגען דעם שפּעטערדיגען אַרעסט און פֿערהער פֿון קלימישינען און קאַרפּיניעצ׳ן גיט איבער דער עדות קאַזשימיעזש בילעוויטש, לייטער פֿונם קראָקאָווער אויספֿאָרשונגס־אַמט. ער דער־מאָנט אויך לעבעד׳ן, וועלכען קלימיש׳ן האָט איינ־מאָל געבראַכט אין קאַרפּיניעצ׳ס וואוינונג.

נאָך דעם, ווי די פֿערטיידיגער שטעלען דעם לעצ־טען עדות אַ רייה פֿראַגען, ווערען די געריכטס־פֿער־האַנדלונגען אָפּגעלעגט ביז מאָרגען (דאָנערשטאָג) 10 אינדערפֿריה.

נאָך דער רעוואָלוציע אין בראַזיל

פּערנאַמבוקאַ, 27 (ספּ. טעל.)
היינט האָט אין דער שטאָט געהערשט פֿולשטענ־דיגע רוה. אַלע מאַגאַזינען און געוועלבער זענען אָפֿען.

ריאָ־דע־זשאַנעיראַ, 27 (ספּ. טעל.)
מען איז אָפיציעל מודיע פֿון נאַטאַל, אַז דאָס פֿעדעראַלע מיליטער האָט בעזעצט די קאַזאַרמעס פֿון 3־טען פֿיבכאָטע־פּולק. די אויפֿשטענדיגע האָבען זיך אונטערגעגעבען. אַ טייל פֿון זיי האָט פֿערלאָזט די שטאָט.

פֿון רעציפֿע מעלדעט מען, אַז אַלע אָנפֿיהרער פֿונם בונט זענען אַרעסטירט.

בלוטיגער בונט אין אַ קאָוונער טורמע

ריגע, 27 (ספּ. טעל.)
פֿון קאָוונע איז מען מודיע:
ווי עס ווייזט זיך איצט אַרויס, איז דעם 11 יוני ה. י. אין דער קאָוונער טורמע, אויפֿן פּאָרט נומער 9, אויסגעבראָכען אַ בונט פֿון אַרעסטאַנ־טען. בעת׳ן ליקווידירען דעם בונט זענען פֿער־וואונדעט געוואָרען: דער לייטער פֿון דער טורמע פּולק. שאַטקאַוסקאַס, דער קאָמענדאַנט פֿונם פּאָרט מיעטשאַיעוו און אַ רייה פּערזאָנען פֿון דער אַדמי־ניסטראַציע און פֿון דער טורמע־וואַך. דעם בונט איז געלונגען איינצושטילען מיט דער הילף פֿון פֿייערלעשער, וועלכע האָט די פֿערבאַריקאַדירטע אַרעסטאַנטען פֿערפֿלייצט מיט שטראָמען וואַסער.

דאָס קריגס־געריכט האָט פֿערמשפּט 6 הויפּט אָרגאַניזאַטאָרען צו 3 און 6 יאָהר שווערע טורמע.

אומאויפֿהערליכער פּעסימיזם,

ווי ס׳קומט צום בעטראַכטען דעם איטאַליעניש־אַביסינישן סכסוך

רוים, 27 (ספּ. טעל.)
לויט ידיעות, וואָס זענען אָנגעקומען פֿון פּאַ־ריז, זענען די לעצטע פּראָפּאָזיציעס, וואָס זענען פֿאָרגעשטעלט געוואָרען דורכ׳ן ענגלישען עקספּערט פּאַטערסאָן בנוגע דעם ליקווידירען דעם איטאַליע־ניש־אַביסינישען סכסוך, אָנערקענט געוואָרען דורך די פֿראַנצויזישע קרייזען, אַלס נישט־אָננעהמבאַרע פֿאַר איטאַליען.

די דאָזיגע ידיעה האָט אין די היגע קרייזען, וואָס שטייען נאָהענט צו דער פֿראַנצויזישער אַמבאַ־סאַדע, אַרויסגערופֿען אַ פּעסימיסטישע שטימונג.

פֿון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	95.00
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	39.90
4 „ דאָלאָרובקאַ —	52.50
7 „ סטאַביליזאַציע (אַמ.)	61.50
5 „ וואַרשאָווער ש.־ב. 1934	50.60
5 „ לאָדזשער .	45.75
ענגלישער פֿונט — — —	26.26
דאָלאַר אָפֿיצ. — 532 נישט־אָפֿיציעל —	5.30
גאָלד־דאָלאַר — — —	9.03
גאָלד־רובל — — — —	4.76
דייטשער מאַרק — — —	1.53

ד״ר מעד.

HALTRECHT

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־, געשלעכטס־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אָן פֿון 8 פֿריה ביז 2 מיטאָג און פֿון 5 ביז 9 אָוו.
זונטאָג פֿון 10—1 מיטאָג. אַלע אַרטען אַנאַליזען
פֿאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן
אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.

געזעגענונגס־פֿאַרשטעלונגען

פֿון בעריהמטען סטאַר דזשעק רעכטצייט

דעם קומענדיגען פֿרייטאָג און שבת קומען פֿאָר די געזעגענונגס־פֿאָרשטעלונגען פֿון דעם בעליבטען טעאַטער־סטאַר דזשעק רעכטצייט, וועלכענס איצטי־גע גאַסטשפּילען אין לאָדז האָבען בעזונדערס אויס־געגנומען.

ס וועט געשפּילט ווערען די אויסגעצייכענטע אָפּערעטע „דער פֿרייליכער ציגיינער".

די געזעגענונגס־ספּעקטאַקלען פֿון דעם גלענ־צענדען אַקטיאָר וועלען געוויס פֿערוואַנדעלט ווערען אין אַ יום־טוב פֿאַר די לאָדזער יידישע טעאַטער־בעזוכער, ובפֿרט טאַקי אויך דערפֿאַר, ווייל אויף די דאָזיגע פֿאָרשטעלונגען וועט צוגעגעבען ווערען אַ גרויסער דיוועטיסמענט־טייל, און עס וועט גע־שפּילט ווערען אַ ספּעציעל צו דעם אָוונט אָנגעשרי־בענער פֿרייליכער אַקטועלער סקעטש פֿון דעם טאַ־לאַנטפֿולען הומאָריסט י. אָבערזשאַנעק.

אין כינע

טינטזין, 27 (ספּ. טעל.)
דער גענעראַל טשאַנג־טשען, דער גובערנאַ־טאָר פֿון דער פּראָווינץ האָפּעי האָט זיך היינט אָנגעגעבען אין דימיסיע, פֿיהלענדיג זיך שולדיג אין דעם, וואָס ער האָט נישט בעוויזען צו שטערען דער אויטאָנאָמיסטישער בעוועגונג אין צפֿון־כינע.

פּעקין, 27 (ספּ. טעל.)
אין די הענד פֿון די יאַפּאַנער געפֿינט זיך איצט די פֿולשטענדיגע קאָנטראָלע איבער דער באַהן־קאָ־מוניקאַציע צווישען צפֿון־ און צענטראַל־כינע.

גרויסע גנבה

אין דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפֿט אין פּראַג

פּראָג, 27 (ספּ. טעל.)
„טשעסקע סלאָוואָ" איז מודיע, אַז פֿון דער סאָ־וויעטישער געזאַנדשאַפֿט אין פּראָג האָט מען אַרויס־געגנבעט ווערט־פּאַפּירען פֿאַר 700,000 קראָן.

ס׳זענען אויך אַרויסגעגנבעט געוואָרען עטליכע געהיימע דאָקומענטען.

מ׳איז חושד, אַז די גנבה איז בעגאַנגען אַ בעאַמטער פֿון דער געזאַנדשאַפֿט.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעהמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9—1 פֿאַרמיטאָג.

„צער בעלי-חיים"...

שרעקליך סוגעסטיאָנירענדע ווערטער אין היינ־טיגע צייטען: „אַ וואָך פון קריסטליכער באַרימ־הערציגקייט".

צי קען מען אָפּרייסען די אויגען פון אזא „קע־פּעל" אין אַנ'ענדעקישער צייטונג?

די וואוילטעטיגע קריסטליכע אָרגאַניזאַציעס זע־נען מודיע, אַז ס'הויבט זיך אָן די וואָך פון דער קריסטליכער באַרימהערציגקייטס־אַקציע. פון די בימה'ס פון די קאַשציאָלען וועלען גלחים פּרע־דיגען וועגען קריסטליכער באַרימהערציגקייט, אין די לאָקאַלען פון קאַטוילישע אָרגאַניזאַציעס וועט מען רעדען וועגען די קריסטליכע געבאָטען און פרומע קריסטליכע פרויען וועלען גיין איבער די הייזער און וועקען די באַרימהערציגקייט פון זייערע מיטגלויביגע.

און אויף דער גאַס, אין די הויכשולען, אין עפענטליכע לאָקאַלען קומט אויך צום אויסדרוק די „קריסטליכע באַרימהערציגקייט" פון סטודענטען און סתם גאַסען־מענשען, וועלכע דריקען אויס זייערע געפילען צו די מיטבירגער מיט דער הילף פון זשילעטקעס, אייזערנע דרענגער שטעקענס און קאַסטעטען....

גערעכט זענען די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער קאַטוילישער באַרימהערציגקייטס־אַקציע. היינטיגע צייטען קען מען זיך אויף דעם לוקסוס פון באַרימ־הערציגקייט ערלויבען טאַקע נישט מעהר ווי איין וואָך אין יאָהר.

ווייל וואָלט די קריסטליכע באַרימהערציגקייט פערפליכטעט אַ גאַנצען יאָהר — טאָ וואָס וואָלטען דאַן געטון אונזערע נאָוועמבער־העלדען?

* * *

דער פערשטאָרבענער יודישער פּראָפעסאָר, דער בעריהמטער היסטאָריקער שמעון אשכנזי האָט משמעות נישט געהאַלטען נאָר פון „איין וואָך קריסטליכער באַרימהערציגקייט", דאָס איז אפילו מודה דער אָרגאַן פון דער מער סאָלידער ענדעציע — דער „קור. וואַרש."

מיר געפינען דאָרט אַנ'אַרטיקעל פון דעם ביסקופּ גלח גאָדלעווסקי, אין וועלכען ס'ווערען געבראַכט אַ גאַנצע רייהע ערינערונגען וועגען דעם יוד ואשכנזי — דעם גרויסען פּוילישען היסטאָרי־קער. אשכנזי פלעגט שטענדיג איינטענהן מיט דעם ביסקופּ גאָדלעווסקי, אַז די הויפּט־אויפגאַבע איז צו דערציהען די יוגענד, מחמה צו איהר געהערט די צוקונפט פון פוילען. משמעות, אַז דער דאָזיגער מענש, וועלכער האָט ביזין טויט געלעבט מיט די גייסטער פון דער פוילישער פרייהייטס־בעוועגונג, וועלכע ער האָט געווידמעט זיין גאַנצען לעבענס־ווערק האָט זיך זעהר געשראָקען פאַר דער צו־קונפט פון פוילען, אויב בראש פון איהר וועט אַוועקגעשטעלט ווערען אַ שלעכט דערצויגענע יוגענד.

אָבער נישט נאָר מיט ווערטער האָט אשכנזי אַרויסגעוויזען זיין זאָרג פאַר דעם יונגען דור. דער ביסקופּ דערציילט ווייטער, אַז ווען מ'האָט מיט צוויי יאָהר צוריק אָנערקענט די פּרעמיע פון דער שטאָט וואַרשע, אין דער הויך פון 5000 זל. פאַר פּראָפ. אשכנזי, האָט ער די גאַנצע סומע אַוועקגעשענקט דעם פּראָבאָשטש פון דער פּאַראַפיע פון הייליגען אַנטאָני, דעם גלח ושעלאַזאָווסקי אויף זומער־קאָלאָניעס פאַר אָרימע קינדער, כאָטש ער אַליין איז נישט געווען קיין וואוילהאַבענדער מענש.

ס'קען זיך ביי וועמען ס'איז דערוועקען אַ ספק בנוגע דער האַנדלונג פון פערשטאָרבענעם פּראָפ. אשכנזי; ס'קען ווער זאָגען, אַז אויף דער יודישער גאַס הערשט אויך אַ געוואַלדיגע נויט, און כאָטש אַ טייל פון דער סומע האָט ער געדאַרפט בעשטימען פאַר אָרימע יודישע קינדער — אָבער נישט דאָס אינטערעסירט אונז אין געגעבענעם פאַל.

וויכטיג איז דאָ די האַנדלונג גופא, לויט וועל־כער באַרמהערציגקייט פערפליכטעט שטענדיג און נישט נאָר איין וואָך אין יאָהר.

* * *

ס'איז אינטערעסאַנט און בעלערענד, אַז די באַרעמהערציגקייט גיסט זיך הויפּטזעכליך אויס אויף חיות. דאָס איז העכסט כאַראַקטעריסטיש דוקא אין די צייטען, ווען צוקאַלעטשען און צובלוטיגען מענ־שען פון אַנ'אַנדער נאַציע, צי פון אַנ'אַנדער רעליגיע טרעפט נישט אָן קיין גרויסען ווידערשטאַנד.

גראָד אין די דאָזיגע צייטען האָבען זיך אין פוילען שטאַרק ענטוויקעלט די צער־בעל־חיים אָר־גאַניזאַציעס, וועלכע זענען אַזוי בעזאָרגט וועגען דעם גורל פון הינט, קעץ און דער עיקר בהמות. אָט פערוואַרפען זיי די שטאָט־פערוואַלטונגען פון גאַנץ פוילען מיט מעמאָריאַלען, אין וועלכע זיי דריקען אויס זייער אויפרעגונג צוליב דעם פּיי־ניגען חיות דורך דער „נישט הומאַניטאַרער" יו־דישער שחיטה.

זענען איצט אַלע שטאָט־פערוואַלטונגען טאַקע שטאַרק בעשעפטיגט מיט דער פראַגע, ווי אַזוי צו בעשיצען די בידנע חיות נעבעך. אַנשטאָט אַרויסצולאָזען אויפרופען צו אַ טייל פון דער בעפעלקערונג, אַז מען זאָל שאַנעווען דאָס לעבען און גוטס פון אַ בעדייטענדען טייל פון דער בע־פעלקערונג זענען זיי אין איצטיגען מאָמענט בע־שעפטיגט מיט דער גרעסטער דאגה... מיט דעם חיות־פּראָבלעם.

און דאָס איז ווירקליך העכסט סימפּטאָמאַטיש. מיר לעבען אין אַ תקופה, ווען ביי אַ סך מענשען האָבען זיך אָפּגערופען די פערשלומערטע חיה'שע אינסטינקטען און עס ציהט זיי אויף אַ נאַטירליכען אופן צו חיות. דערמיט ערקלערט זיך אויך דער פאַלשער און צביעות'דיגער רחמנות־געפיהל, וואָס די דאָזיגע מענשען ווייזען אַרויס צו חיות, כדי צו פערשאַפען צרות און פיין אַנדערע בעלי־חיים.

צי וואָלט נישט געווען אַ גלייכע זאַך, טאַקע אין דער זעלבער שטאָט פּויזען, וואו ס'איז פאַר־געקומען מיט אַ יאָהר צוריק דער אַלפּוילישער קאָנגרעס פון די צער־בעל־החיים־אָרגאַניזאַציעס צו נויפצורופען אַ צווייטען קאָנגרעס, וועלכער זאָל אויסאַרבייטען אַ מעמאָריאַל צו די שטאָט־פערוואַל־טונגען און צום אינערן־מיניסטער וועגען דער נויטווענדיגקייט צו שיצען, נו, לאָמיר זאָגען — „צוויי פיסיגע חיות", ד. ה. מענשען, טאַקע פשוט'ע מענשען, נישט נאָר איינגעשפּאַנטע פערד און הינט מיט צוימען אויף די פּיסקעס — נאָר טאַקע געווענ־ליכע מענשען, וועלכע גייענדיג רוהיג דורכ'ן גאַס, קענען אַ ליאַדען מאָמענט בעפאַלען ווערען דורך אַנדערען „אויך מענשען".

טאַקע אין דער „וואָך פון קריסטליכער באַרעמ־הערציגקייט" האָט מען געדאַרפט נעמען אויף זיך די אויפגאַבע צונויפצורופען אַזאַ קאָנגרעס פון די זעלבע צער־בעלי־חיים – אָרגאַניזאַציעס אין פּויזען... מיט דעם צוועק אָנצונעמען מיטלען, ווי אַזוי צו שיצען מענשען.

וועלכע שטאָט־פערוואַלטונג וועט אויף זיך נעמען די דאָזיגע איניציאַטיוו?

א. צינציגאַטוס

שוועריגקייטען פון דער ענגלישער רעגירונג
אביסיניען וועט פאר אלעם בעצאהלען

פון ענגלאַנד מעלדעט מען, אַז באַלדווינס נייע רעגירונג האָט איצט פאַר זיך אַ רייהע שוועריג־קייטען, וואָס שטערען איהר אין איהר נאָרמאַלער אַרבייט. אַזוי שרייבט דער בעקאַנטער קענער פון די ענגלישע פערהעלטנישען אוגור וועגען דעם פּראָבלעם פון די ענגלישע קויהלען – אַרבייטער צווישען אַנדערען פאָלגענדעס: מיט אַ ריזיגער מעהרהייט שטימען האָבען די ענגלישע קוילען־אַרבייטער זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אַ שטרייק. די דעלעגאַטען האָבען זיך געווענדעט צו באַלדווינען אז ער זאָל אונטערשטיצען זייער פאָדערונג צו העכערען די לוינען, עס אונטערליגט נישט קיין ספק, אַז די שטעלונג פון דער רעגירונג איז גינ־סטיג פאַר די אַרבייטער. ווייל יעדער שטרייק אין דער ענגלישער קויהלען אינדוסטריע איז אַ נאַציאָנאַלער אומגליק, די פּראָספּעריטי וואָס האַלט ביים צוריק אויפלעבען וואָלט תיכף געוואָרען בע־דראָהט. מען מוז דעריבער פאַר יעדען פּרייז אויס־מיידען אַ שטרייק. איבריגענס האַלט די גאַנצע עפענטליכע מיינונג, אַז דאָס רוב פאָדערונגען פון די קויהלען אַרבייטער זענען גערעכטע. די קויהלען גרובען־בעזיצער זענען די אַממייסטען צוריקגעשטאַנענע קאַסטע אין לאַנד. אין די נאָכ־מלחמה'דיגע גוטע יאָהרען, האָבען זיי גאָרנישט געטון בכדי צו מאָדערניזירען די גרובען איינריכ־טונגען און דערמיט צו דערפיהרען צו אַ פערבי־ליגערונג פון דער פּראָדוקציע. להיפוך, די אייגענטי־מער פון די קויהלען־גרובען בעזיצער האָבען זיך אָרגאַניזירט בכדי אונאָפּהענגיג צו מאַכען דעם פערקויף פון קויהלען פון די לוינען פון די בערג־אַרבייטער. אַ גאַנצע רייהע ספּעציעלע אָרגאַניזאַ־ציעס קויפט אויף צו זעהר נידריגע פּריי־זען דירעקט אין די גרובען, וואָס ערלויבט די אונטערנעהמער אויפצוהאַלטען די פערדינסטען אויף אַ זעהר נידריגען שטאַנד אין פערהעלטניש צו די לוינען פון פאַר דער מלחמה, און דאָ טאַקע די גרויסע עולה פון די ברייטע אַרבייטער מאַסע און די רעגירונג אַנערקענט אין דער היינזיכט, אַז די אַרבייטער זענען גערעכט. עס איז כמעט זיכער אַז די רעגירונג וועט אויסאיבען אַ דרוק אויפ'ן פערבאַנד פון די גרובען־בעזיצער בכדי ענדליך צו שאַפען אַ קריטעריום וואָס זאָל זיין אָפּהענגיג די פערדינסטען פון די קויהלען־אַרבייטער פון די פּרייזען אויף קויהלען אין דירעקטען פערקויף און נישט ווי ביזאיצט פון די פּרייזען וואָס ווערען געצאָהלט אין די גרובען. און אויב דאָס וועט נויטיג זיין וועט דער פּאַרלאַמענט זיין די בערופענע אינסטאַנץ, וואָס וועט אינטערווענירען אין דעם קאָנפליקט דורך דער פערמיטלונג פון עפּעס אַ געזעצגעבערישען אַקט.

אויך אין די ענגליש־איטאַליענישע אָנגע־שטרענגטע בעציהונגען האַלט אוגור, וועט אַזוי שנעל נישט קומען צו קיין ענטשפּאַנונג, די שטע־לונג פון דער רעגירונג נאָך די וואַהלען איז אין דער פראַגע נאָך דעצידירטער. עס קען אויך אַנ־דעריש נישט זיין אויב מען וויל געבען אַ סאַטיספאַק־ציע די וועהלער, וואָס האָבען צוגעהאָלפען צום זיג פון דער רעגירונג. באַלדווין און האָאר מוזען אַלזאָ ערפילען די פערפליכטונגען, וואָס זיי האָ־בען אויף זיך גענומען. הגם אַ דעצידירטע שטע־לונג בעדייט נאָך נישט קיין דעצידירטע פּאָליטיק. דער טאָן פון די לייט אַרטיקלען פון דער ענגלישער פּרעסע בעווייזט, אַז עס איז פאָרגעקומען אַ גרויסע ענדערונג אין די שטימונגען. עס איז זיכער, אַז דער רעזולטאַט פון די וואַהלען ווערט בעטראַכט אַלס אָפּשטימונג געגען מיליטערישע סאַנקציעס, אַלזאָ געגען יעדער מיליטערישער אַוואַנ־טורע מיט דער פעלקער־ליגע אָדער אָהן איהר.

איין צייטונג ערקלערט, אַז די אָרגאַניזאַציע פון דער פעלקער־ליגע דאַרף רעפאָרמירט ווערען אין זין פון בעגרעניצען יעדע אינטערנאַציאָנאַלע אַקציע, נאָר צו אַ... מאָראַלישער אַקציע, וואָס שייך דיווירטשאַפטליכע סאַנקציעס לאָזט זיך דער טאָן פון דער ענגלישער פּרעסע דעפינירען אויף פאָלגענדען אופן: מעגליך, אַז מיר וועלען רוי־אינירען איטאַליען, אָבער אַביסיניען וועלען מיר נישט אָפּראַטעווען, אַנדערע געהען אפילו אַזוי ווייט אַז זיי זאָגען, דאָס אַ נצחון פון אַביסיניען וואָלט געהאַט נישט קיין גינסטיגע פאָלגען פאַר אַלע פעלקער פון דער ווייסער ראַסע.

דאָס אַליין איז זעהר סימפּטאָמאַטיש, דאָס הייסט נאָך נישט אַז אין ענגלאַנד איז פאָרגעקומען אַ פּלוצלונגע ענדערונג פון שטראָם. אַזוי צי אַזוי: די רעגירונג איז אין געפאַנגשאַפט פון איהרע אייגענע ווערטער, עס איז לייכטער געווען צו לאָזען אין גאַנג סאַנקציעס איידער זיי צוריק אָפּצו־שטעלען, פערשטעהט זיך, אַז ס'איז אָפּהענגיג פון מוסאָליני'ן פון זיין טאַקטיק, עס איז אויך אַ סך אָפּהענגיג, ווי אַזוי עס וועלען זיך ענטוויקלען די געשעהענישען אין אַפריקא, אָבער עס שיינט, אַז פאַר די צוברעכענע טעפּ וועט בעצאָהלען אַבי־סיניען".

„פעסימיסטישע איינשטעלונג פון די לאדזער יודען"
אינטערעסאנטע קארעספאנדענץ אין קאנסערוואטיווען „טשאס"

אין נעכטיגען „טשאַס" איז פערעפענטליכט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון לאָדז וועגען די אַנטי־יודישע געשעהענישען אין די לעצטע טעג. די קאָרעספּאָנ־דענץ שילדערט אויף פאָלגענדען אופן די „אוואַנ־טורעס" אויף כאַיני:

„לאָדז האָט נישט קיין הויכשולען און האָט דע־ריבער נישט אין זיינע מויערען קיין מחנות סטו־דענטען. אָבער דאָס גאַסען־געיעג אויף יודען, דאָס געיעג מיט דער גאַנצער פּאַרע קומט אויך דאָ פאָר לויט דעם גאָטספּאָרכטיגען ריטואַל. מיר האָבען אַלזאָ אויך דאָסמאָל געהאַט ערנסטערע עקסצעסען אויף כאַיני, און ווייל דער דאָזיגער שטאָט־טייל געפינט זיך אָביסעל אָפּגעלעגען. האָבען מיר זיך וועגען דעם דערוואוסט ערשט צומאָרגענס. אָנגעהויבען האָבען זיך די העלדישקייטען פון דער נאַציאָנאַליס־טישער „אידעאָלאָגיע" אויף דער נאָווא־זאַרזשעווער גאַס. באָיובקעס, בעוואָפנעט מיט שטעקענס און געפּלאָכטענע בייטשען מיט בלייערנע באַלעמס, גרופּען פון האַטרוועקער יונגלעך, נישט דערוואַק־סענע שילער, געזעלען א. אַז. וו. האָבען אויסגע־האַקט שויבען אין יודישע וואוינונגען און געשמי־סען ביז בלוט די שוצלאָזע אדורכגעהער. די „העל־דישע" באַנדעס, אָנגוואַרפענדיג אַ פּאַניק און צו־שטערונג, האָבען זיך אין אויטאָס איבערגעוואָרפען פון איין אָרט אויפן צווייטען און ביים אָנקומען פון פּאָליציי־פּאַטרולען זענען זיי אין אַ נישט ווענינגער העלדישען טעמפּאָ אַנטלאָפען. עטליכע אָנפאַלער איז געלונגען צו פערהאַלטען און אויף אַ פּאָר שעה אַריינ־צוזעצען אין אַרעסט, דאָס לאָקאַל פון די ענדעקעס, וואו מען האָט בעת דער רעוויזיע ענטדעקט בע־ווייז־מאַטעריאַל, איז אויפגעפּען און טרעהרען־באָמבעס, האָט מען פער'חתמ'עט. די אָבער, וואָס פערזיכערען, אַז די „צוקונפט געהערט צו זיי", האָבען געזעטיגט זייער דורשט פון „נקמה אויף יודען", האָבען בעוויזען די באַלאַטשאַרזשעס, אַז לאָדז איז דאָך אַ פּוילישער שטאָט און אַז דערמיט האָבען זיי ערפילט „אַ נאַציאָנאַלען חוב" לויט פון אויבען אָנגעוואָרפענעם בעפעהל".

ווייטער ווערט אין דער קאָרעספּאָנדענץ אַרומ־גערעדט די שטימונג, וואָס הערשט ביי די לאָדזער יודען אין שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען און אויף דעם גוטען איינדרוק, וואָס עס האָט געמאַכט אין לאָדז דער אַרויסטריט פון „טשאַס" געגען די אַנטי־יודישע עקסצעסען. די לאָדזער יודען — פערזיכערט דער שרייבער פון דער קאָרעספּאָנדענץ, — זענען אין דער מיינונג, אַז די אַנטיסעמיטישע עקס־צעסען טראָגען אַ דיווערסיע כאַראַקטער געגען די שריט פון דער רעגירונג מיטן ציל צו פערבעסערען די ווירטשאַפטליכע לאַגע.

„די יודישע עפענטליכע מיינונג אין לאָדז — פערענדיגט דער קאָרעספּאָנדענט — בעהאַלט נישט איהר פעסימיסטישע איינשטעלונג לגבי דער היינטי־גער פּאָליטישער ווירקליכקייט. פאַר דער איניציאַטיוו אין דער טעקסטיל־פּראָדוקציע איז עס נישט קיין בע־זונדערס גוטען אָנזאָג".

ענדעקישע פלוידערייען וועגען יודען און מאסאנען

אין ענדעקישען „דזיענניק נאַראָדאָווי" איז פער־עפענטליכט אַ לייטאַרטיקעל, וואָס ענטהאַלט איינ־גע בלויזען. עס איז נישט בעוואוסט, צי די טיילען פון דאָזיגען אַרטיקעל זענען קאָנפיסקירט געוואָרען, ווייל עס איז נישט אָנגעגעבען, אַז דאָס איז אַ צוויי־טע אויפלאַגע נאָך אַ קאָנפיסקאַציע, אָדער די רע־דאַקציע אַליין, האָט געהאַלטען פאַר נויטיג אַרויסצו־וואַרפען שטיקער פון אַרטיקעל. דאָס אַרטיקעל רעדט אַרום די בעשלוסען פון די מאַסאָנען אויף דער אינ־טערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ, וואָס האָט געזאָלט פאַר־קומען אין אָנהויב נאָוועמבער אין דער פּאַריזער לאָזשע פון „גרויסען מזרח".

דער „דזיענניק נאַראָדאָווי" ווייסט צו דערצעה־לען, אַז „אין נאָמען פון דער פּוילישער דעלעגאַציע איז אַרויסגעטרעטען דער „ברודער יאַקוב", וועל־כער האָט זיך בעקלאָגט אויפן גרויסען וואוקס פון אַנטיסעמיטיזם און נאַציאָנאַליזם אין פּוילען, ער־קלערענדיג, אַז די מאַסאָנעריע האָט זיך ענטוויכט אין דער „פּאָלקאָווניקען רעגירונגען, וואָס האָבען נישט בעוויזען צו בעהערשען די דאָזיגע ספּנה, און דעריבער, אויב עס וועט נישט געלונגען אויסצובע־סערן זייער פּאָלק און גוט מאַכען די שאָדענס, האָט די מאַסאָנעריע בדעה אונטערצושטיצען די צענטער־לינקע קרייזען, שאַפענדיג פון זיי אַ יסוד פון דער רעגירונג.

איצט האָבען זיך בעוויזען קלאַנגען וועגען די בעשלוסען פון די פּוילישע ברודער פון גרויסען מזרח, „וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אין שייכות מיטן קאָנווענט אין פּאַריז. די דאָזיגע בעשלוסען דעקען זיך פולשטענדיג מיט דער דעקלאַראַציע פון „ברודער יאַקוב".

נאָך די דאָזיגע סודות'פולע אַנדייטונגען און רמזים ערקלערט דער ענדעקישער אָרגאַן:

„אויף דעם פּאַרשיין האָט זיך איצט בעוויזען אַ נייער דירעקטאָר און פערמיטעלדיגער כּוח, וואָס גרייט סיי די צאָהלרייכע סאַנאַציע קרייזען, ווי אויך די קרייזען פון דער צענטראַ־לינקער אָפּאָ־זיציע. דער דאָזיגער כּוח איז דער קאָלעקטיווער „ברודער יאַקוב", וועלכער שטיצענדיג זיך אויפן יודענטום און דעם ברייטען געמישטען שיכט, נוצט אויס זיינע פון לאַנג עקזיסטירענדע איינפלוסען אין די ביידע לאַגערן, בכדי זיי צו דערפיהרען צו אַ געמיינזאַמען פונקט".

דער יסוד אויף וועלכען די פערשטענדיגונג זאָל צושטאַנדקומען — שרייבט די ענדעקישע צייטונג, — זענען דריי פראַגען און נעמליך: קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם, קאַמף געגען נאַציאָנאַליזם און אויפ־צוהאַלטען, פאַרן פּרייז פון אָפּשאַפען דעם רעפאָר־מיע סיסטעם, ווי אויך ענדערען דאָס וואַהל־רעכט, די נייע קאָנסטיטוציע.

זעלבסטפערשטענדליך קען קיינער נישט נעהמען ערנסט די פלוידערייען פון דעם ענדעקישען אָרגאַן, אָבער דער אַרטיקעל איז כאַראַקטעריסטיש דערמיט, דאָס ער בעווייזט, אַז דאָרט, וואו עס האַנדעלט זיך וועגען יודען פערלירט דער אָרגאַן פון די שונאי־ישראל אינגאַנצען דעם שכל־הישר.

שטורם אין דער דענישער פרעסע
צוליב א פעלשונג פון שטרייכער'ס „שטירמער"

קאָפּענהאַגען. (יט"א) אין דער דענישער פרעסע האָט אַרויסגערופען אַ שטורם פון פּראָ־טעסטען „אַ בריף פון דענעמאַרק" וואָס האָט זיך געהאַט בעוויזען אין איינעם פון די לעצטע נומערען פון נירענבערגער „שטירמער". אין דעם בריף זענען געהאַט געבראַכט געוואָרען „מורא'דיגע בעווייזען", ווי אַזוי „דענעמאַרק ליידט אונטער דער יודען־הערשאַפט". דעם בריף זאָל האָבען געשריבען אַ יונגע דאַמע, וועלכע דערצעהלט אין איהם מיט שטאָלץ, אַז זי לאָזט זיך שיקען פון דייטשלאַנד 10 עקזעמפּלאַרען פון „שטירמער", וועלכע זי פער־טיילט צווישען איהרע ביוראָ־קאָלעגען. די אויס־פאָרשונגען פון קאָפּענהאַגענער צייטונגען האָבען בעוויזען, אַז דער בריף איז אַ פּשוט'ע פעלשונג: די כלומרשט'ע פערפאַסערין פון בריף אין „שטיר־מער" איז אַ 16־יעהריגע ביוראָליסטין, וועלכע האָט קיינמאָל קיין שום שייכות מיט'ן „שטירמער" נישט געהאַט. די דענישע פרעסע איז פול מיט שאַר־פע פּראָטעסט־אַרטיקלען געגען די אייגענאַרטיגע „זשורנאַליסטישע" מעטאָדען פון דער נאַצי־דייטשער פרעסע, וועלכע ווייס נישט פון קיין שום גרע־ניצען אין איהר געמיינעם געיעג נאָך רכילות גע־גען יודען.

ניי׳ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניי׳ער פאָלקסבלאַט

וויפיל וועט קאָסטען דירה-געלד אויף פּאָלעשיע
נעכטיגע זיצונג פון מאַגיסטראַט
פערפאַכטעט די רעקלאַמע-קעסטלעך ביי דער פאַבריקס-באַהן

נעכטען איז אונטערן פאָרזיץ פון אינזש. גלאַזעק פאָרגעקומען א קאָנפערענץ, אין וועלכער עס האָבען אנטיילגענומען די וויצע-פרעזידענטען גאָדלעווסקי, פּאַנטשעק און קאָזלאָווסקי, דירעקטאָר קאָלינאָווסקי און די לייטערס פון די מאַגיסטראַט-אָפּטיילונגען.

נאָך די רעפעראַטען און דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צו רעדוצירען דאָס דירה-געלד אויף פּאָלעסיע, אין הסכם מיט׳ן דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט לויט׳ן פאָלגענדען פּלאַן:

א) פאַר וואוינונגען פון 2 שטובען מיט א קוך און קלענערע מיט 15 פּראָצענט, ב) פאַר גרעסערע וואוינונגען און פאַר האַנדעלס-לאָקאַלען מיט 10 פּראָצענט.

די וואוינונגען אויף פּאָלעסיע פון 1 צימער מיט א קוך אויפ׳ן דריטען שטאָק און אין פּאַרטער וועלען איצט קאָסטען 29 זל. 75 גר. א חודש אויפ׳ן 1 און 2 שטאָק 34 זל., וואוינונגען פון 1 צימער מיט א קוך און א באָד-צימער אָדער אַלקיר אויף פּאַרטער און אויפ׳ן דריטען שטאָק וועלען קאָסטען פון איצט 34 זלאָטים א חודש, אויפ׳ן ערשטען אָדער צווייטען שטאָק 36 זל. 15 גראָשען.

פאַר צוויי צימער און א קיך אין די הייזער פון דער ערשטער סעריע אויף פּאַרטער — 46 זל. 75 גר. א חודש. אויפ׳ן 1, 2 און 3 שטאָק — 51 זל. א חודש.

פאַר וואוינונגען פון 2 צימער מיט א קוך פון דער צווייטער און דריטער סעריע אויף פּאַרטער 42 זל. מיט 50 גר. א חודש. אויפ׳ן ערשטען, צווייטען און דריטען שטאָק 46 זל. 75 גר. א חודש.

פאַר 3 צימער מיט א קוך און באָד-צימער אויף פּאַרטער 76 זל. מיט 50 גר. א חודש אויפ׳ן ערשטען און צווייטען שטאָק 85 זל. 50 גראָשען און אויפ׳ן דריטען שטאָק 86 זל.

ווייטער איז אויף דער זיצונג בעשלאָסען געוואָרען צו פערפאַכטען ה׳ ראָמאַן דאָמב אויף 1 יאָהר פון 1 דעצעמבער די רעקלאַמע - קעסטלעך ביי דער פאַבריקס - באַהן.

ענגלאַנד צווינגט צו עקספּאָרטירען
באַנוועל-אָפּפאַל קיין דייטשלאַנד

(ג) די טעג זענען קיין לאָדז אָנגעקומען ידיעות פון לאָנדאָן, וואָס האָבען שטאַרק בעאונרוהיגט די אָבפאַל-הענדלער און פּראָדוצענטען. עס האַנדעלט זיך אין דעם, אַז די מאַסגעבענדע ווירטשאַפטליכע קרייזען אין ענגלאַנד איבען אויס אַ איינפלוס און טיילמאָל אפילו אַ פּרעסיע אויף די ענגלישע עקס

פּאָרטערען אין דער ריכטונג פון אַ אינטענסיווע רען עקספּאָרט פון באַנוועל אָבפאַל קיין דייטשלאַנד, אין שייכות דערמיט פערקלענערט זיך דער עקספּאָרט פון אָבפאַל אויף אַנדערע מערק. די שטעלונג פון די מאַסגעבענדע ענגלישע ווירטשאַפטליכע קרייזען ער קלערט זיך דערמיט, וואָס דער ביז-איצטיגער עקס

פּאָרט פון באַנוועל -אָבפאַל קיין דייטשלאַנד אין די ראַהמען פון ענגליש-דייטשען קאָמפּענסאַציע-אָפּמאַך איז נישט געווען קיין גענוגענדער, צוליב וואָס ביידע צדדים האָבען נישט אויסגענוצט די מעגליכקייטען פון קאָמפּענסאַציע אָבמאַך.

פערשטאַרקטער עקספּאָרט פון ביינוועל-אָבפאַל קיין דייטשלאַנד קען האָבען נישט גינסטיגע פאָלגען פאַר דער לאָדזער אינדוסטריע, בעזונדערס יוען מען נעמט אין אַכט, אַז דער אָנבאָט פון באַנוועל-אָבפאַל אויפ׳ן ענגלישען מאַרק איז געוועזן אַ קלייגער. אויב די ידיעות פון ענגלאַנד זאָלען זיך בעשטעטיגען דאַרף מען זיך רעכענען מיט אַ בעדייטענדער שטייגערונג פון די פּרייזען אויף ביינוועל-אָבפאַל אין לאָדז.

TRUSKAWIEC-ZDRÓJ

Sezon zimowy od 1 grudnia do 1 marca.

Naturalne kąpiele solankowo-siarciane, okłady borowinowe.

Informacyj żądać, mieszkanie zamiawiać tylko przez ZARZĄD ZDROJOWY

די עקסמיסיעס האָט ער נישט גענומען אין אכט
איצט וועט ער האָבען א בחנמדיגע דירה

(א) בראָניסלאַוו דוראַי פון קאָכאַנאָווסקיעגאָ 65, האָט נישט געצאָהלט קיין דירה-געלד. דער וווירט האָט איהם פערקלאָגט און עס איז איהם צוגע׳-משפּט געוואָרען אַנ׳עקמיסיע.

ס׳איז געקומען דער קאָמאָרניק און האָט טאַקע דוראַיין עקסמיסירט. אַזוי ווי דער קאָמאָרניק איז אַוועק האָט דוראַיין נישט לאַנג געטראַכט און זיך צוריק אַריינגעקליבען אין דער דירה.

די פּאָליציי האָט געגעבען איהם פערפיהרט אַ פּראָצעס און דוראַי איז דערפאַר דעם 26. יוני פער משפּט געוואָרען אויף 14 טעג אַרעסט און גלייך אויסלייזדיגען די וואוינונג.

דער קאָמאָרניק האָט איהם ווידער אַרויסגעוואָרפען אָבער דוראַי האָט באַלד דערויף זיך ווידער אַריינגעצויגען אין זיין דירה. און ווידעראַמאָל האָט דוראַי געהאַט אַ פּראָצעס. דאָסמאָל איז ער שוין פער׳משפּט געוואָרען אויף 3 חדשים אַרעסט.

די געשיכטע האָט זיך ווידעראַמאָל איבערגע׳-חזר׳ט. ווען ער איז אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פון דער דירה. האָט ער זיך גענומען צו הילף זיין שכן יאַן טשעהרני און ווידער אַריינגעשטעלט זיינע זאַכען אין דער לעדיגער דירה. נעכטען זענען בראָניסלאַוו

דוראַי און יאַן טשאַרני געשטאַנען פאַרן שטאָטישען געריכט און זיי זענען פער׳משפּט געוואָרען אויף 6 חדשים אַרעסט יעדער.

ערפאָלג פון דער זאַמעל-אַקציע
לטובת „צע קא בע“ אין לאָדז

אונטערן פאָרזיץ פון קאָנסול מאַקס קאָהן איז אין לאָקאַל פון „בני ברית“ פאָרגעקומען אַנ׳אויסערגעוועהליכע זיצונג פון קאָמיטעט אָדורכצופיהרען די זאַמעל-אַקציע פאַר צעקאַבע.

קאָנסול קאָהן האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער ביז-איצטיגער אָרגאַניזירונגס - אַרבייט פון דער אַקיע. פון בעריכט איז צו זעהן, אַז די אַקציע ווערט אָרגאַניזירט אויף אַנ׳אופן עס זאָלען נישט זיין קיין אויסנאַמען. קאָנסול קאָהן האָט אין די ערשטע טעג געזאַמעלט 10.000 זל. און זאָגט צו ביז 15.000 זל. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז לאָדז גיט זיך אָפּ אַ חשבון פון דער וויכטיגקייט פון דער הילף-אַקציע.

אדוו. יוסף ווייצמאַן בעריכטעט פון אַ קאָנפערענץ, וואָס ער האָט געהאַט מיט׳ן דיר. ביטערמאַן אין וואַרשאַ. די געזאַמעלטע געלד-סומע אין לאָדז וועט אַריינגעלעגט ווערען אין אַ באַנק אויפ׳ן נאָמען פון צע-קא-בע-צענטראַלע. פאַר דער צוקונפט זענען פאָרגעזעהן דריי מעגליכקייטען: שאַפען אין לאָדז אַנ׳אָפּטיילונג פון צעקאַבע אָדער עס וועט גע־שאַפען ווערען אַ בעזונדערע געזעלשאַפט מיט אַנ׳-אָפּטיילונג אין לאָדז. מיט׳ן לאָדזער געזאַמעלטען געלד וועט אָנפיהרען דאָס היגע פּרעזידיום.

נאָכדעם האָט רעד. ג. זיבערט געגעבען אָנ־ווייזונגען איבער דער טעכניק פון דער זאַמלונג.

צום סוף האָבען די ה״ה: קאָנסול מאַקס קאָהן און אדוו. י. ווייצמאַן צוגעזאָגט ענערגיש צו פיהרען די זאַמעל-אַקציע פון קאָמיטעט.

אַנ׳אַגענט פון א נישט-עקזיסטירענדער פירמע
האָט גענומען בעשטעלונגען אויף קוילען

אין סעפּטעמבער ה. י. האָט אין לאָדז „געאַרבייט“ אַ שווינדלער, וועלכער האָט זיך פאָרגע־שטעלט אַלס אַגענט פון דעם קוילען-גרובען מילעשק אין דאָמבראָווע.

דער שווינדלער האָט אָנגענומען אָפּערטען אויף קוילען צו פיל ביליגערע פּרייזען, וועלכע זענען גע־ווען אין האַנדעל. ביי די בעשטעלונגען האָט דער אַגענט פערשטעהט זיך גענומען „זאַליטשקעס“.

אַזוי־אַרום האָט דער שווינדלער ביי אַ ריהה פער־זאָנען גענומען „זאַליטשקעס“ און קיין קוילען נישט צוגעשטעלט. ער האָט אַזוי לאַנג געאַרבייט זיינע משוגענע שטיק, ביז ער איז אַריינגעפאַלען אין די הענט פון דער פּאָליציי. דאָס איז געווען דער 47-יעהריגער סאַלאָמאָן רוסינאָוו, אָהן שטענדיגען וואוינאָרט, וועלכער איז שוין געווען בעשטראָפט פאַר שווינדלערייען.

נעכטען איז רוסינאָוו געשטאַנען פאַר׳ן קרייז־געריכט און איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע.

דער שווינדלער לעוואַנדאָווסקי
פערקויפט זאַכען, וואָס געהערען צום שטייער-אַמט

(א) ווי מיר האָבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, האָט אַ געוויסער יאַן לעוואַנדאָווסקי „פערקויפט“ דאָס האָלץ און די ציגעל פון דעם איינגעלעגטען הויז אויף סאָלנאַ 11, הגם דאָס מאַטעריאַל געהער צום שטייער-אַמט.

לעוואַנדאָווסקי האָט זיך אָנגעגעבען אַלס הויז־בעזיצער און האָט פאַר דעם האָלץ גענומען 450 זל. ביי אַ געוויסען יוזעף באַגושאַק.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז לעוואַנדאָווסקי האָט זיך נאָך דערמיט נישט בעגנוגענט, ווייל ער האָט די־זעלבע מאַטעריאַלען נאָך פערקויפט אַ צווייט מאָל אַ געוויסען עמיליאַ שעפּאַטאָווסקאַ פון שאַפּענאַ 6 פאַר 500 זל.

די פּאָליציי זוכט דעם שווינדלער.

שרפה אין א וואוינונג

(א) אין ווייגבערג׳ס הויז אויף גלובנאַ 45 אין דער וואוינונג פון אַ געוויסען גאַרפינקעל איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. די אַרויסגערופענע פייער־לעשער האָבען די שרפה באַלד איינגעלאָשען. די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב דעם, וואָס פון אַנ־איינגעהייצטען אויווען, ס׳האָט זיך אָנגעצונדען די קאַנאַפּע.

גאַנץ לאָדז

גרייט זיך אויף די געזעגנונגס-פאָרשטעל. פון

דזשעק רעכטצייט

פּרטים 9-טע זייט.

געפונענע זאַכען

(א) אין דער פּאָליציי-קאָמאַנדאָ, קילינסקיעגאָ 152 (צימער 3) געפינט זיך זאַכען, וועלכע זענען געפינען געוואָרען אין גאַס: אַ דאַמען-בייטעל מיט געלד און אַ פּאָרטפעל מיט געלד. די, וועלכע האָבען די זאַכען פערלוירען קענען זיי אָפּנעהמען אין דער פּאָליציי-קאָמאַנדאָ נאָכ׳ן אָנגעבען די געהעריגע בעווייזען.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאָלג. טעג!

גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם:

— I —

„די שקלאַפין פון מאַנדאַלאַי“

אין די הויפּט-ראָלען:

WARNER OLAND

און RICARDO CORTEZ

— II —

„כ׳וויל נישט וויסען ווער דו ביזט“

מיט Szöke Szakall

און Liana Hayd

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 פריה.

פאָבאַר פון יאָהרגאַנג 1915

(א) ביז׳ן 30. ד. ח. דאַרפען זיך שטעלען אין מיליטערישען ביוראָ פון דער פערוואַלטונג פון שטאָט לאָדז פּיעטריקאָווער 165, מענער וואָס זענען געבוירען אין 1915 און וואוינען אין לאָדז, וועלכע האָבען זיך צוליב וואָסערע עס איז סיבות נישט גע־שטעלט צום פאָבאָר.

צוגאָב-פאָבאַר-קאָמיסיע

היינט, דעם 28 פון 8 אינדערפריה דאַרפען זיך שטעלען אין לאָקאַל פּיעטר. 165 די מיליטער פערפליכטעטע פון 1914 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך ביז איצט נישט געשטעלט און וואוינען אויפ׳ן שטח פון דעם 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13. און 14. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָבען בעקומען נאָמענטליכע מעלדונגען פון דער לאָדזער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: דאַנצער, זגערזשער 57; גראָשקאָווסקי, 11 ליסטאָפּאַד 15; גאַרפיין, פּילסודסקיעגאָ 54; כאַנזינסקי, פּעטריקאָווער 165; רעמבעלינסקי. אַנדזשעיאָ 28; שימאַנסקי, פּושעגרזעלניאַנאָ 75.

בחנמדיגע פאָרשטעלונג פאַר דער שול-יוגענד

דעם 1. דעצעמבער, 12 אַ זייגער בייטאָג וועט אין שטאָטישען טעאַטער אויף שרודמיעסקאַ 15 פאָרקומען אַ בחנמדיגע פאָרשטעלונג פאַר דער שול-יוגענד, וועלכע איז איינגעקויפט געוואָרען דורך דער בילדונגס- און קולטור-אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פערוואַלטונג.

ס׳וועט געשפּילט ווערען „פאַן דאַמאַזי“.

אומגליקס-פאַל ביי דער אַרבייט

(א) אין אַלאַרט׳ס פאַבריק, קאָנטנאַ 49 איז פאָרגעקומען אַנ׳אומגליקס-פאַל בעת דער אַרבייט מיט דעם אַרבייטער פראַנטשישעק כאַינאַצקי, וועלכער איז דורך דער פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אַרויסגעפאַלען פון טראַמוואַי

אויף פּיעטריקאָווער 43 איז אַרויסגעפאַלען פון טראַמוואַי די 70-יעהריגע שרה כּענטשינסקאַ. די פרוי איז שווער פערוואונדעט געוואָרען. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט די ערשטע הילף.

גנבות

(א) אין דער וואוינונג פון אַבּרהם ראָזענבערג, פּאָמאָרסקאַ 35, האָבען זיך אַריינבעקומען גנבים און צוגענבעט מלבושים אין ווערט פון 2000 זלאָטעס.

פון דער שנוראָוואַדלעס-פאַבריק פון יואל בעצאַלעל אויף ליפּאָוואַ 44 האָבען גנבים אַרויס־געגנבעט אַ מאַשין פאַר 500 זלאָטיס.

פּאָליציי זוכט די גנבים.

KINO TEATR

MIRAŻ

11 LISTOPADA 16

היינט און פאָלגענדע טעג!

דאָס בעריהמטע ווערק פון

דער וועלט-פּראָדוקציע א. ג.

סינג-סינג

אין די הויפּט-ראָלען:

SPENCER TRACY,

BETTE DAVIS

אויסער׳ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבע

Paramount און P.A.T.

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייט.

אקופאציע-שטרייק
אין ראזענבלאט'ס פאבריק

(א) אין ראזענבלאט'ס פאבריק אויף וואול-טשאנסקא 128 האט אויסגעבראכן א קאנפליקט און אקופאציע-שטרייק.

די פירמע איז שולדיג געבליבן די ארבייטער עטליכע הונדערט זלאטעס לוין, דעריבער האט זי פארגעלייגט צו שאפן אן א-בייטער-קאאפעראטיוו בתנאי, אז די ארבייטער וועלן איבערנעהמען די מאשינען און וועלן ווייטער ארבייטן. צוליב דעם, וואס די דאזיגע בעדינגונגען זענען נישט געווען גינסטיג פאר די ארבייטער, האבן זיי אפגעווארפן ראזענבלאט'ס פארשלאג און פארלאנגט, אז מ'זאל זיי אויסצאהלען דעם לוין.

צוליב דעם, וואס ראזענבלאט האט ווייטער נישט בעצאהלט, האבן די ארבייטער ערקלערט א שטרייק און האבן זיך אפגעזאגט צו פערלאזען דעם פאבריקס-בנין. גלייכצייטיג האבן זיך די ארבייטער געווענדעט צום ארבייטס - אינספעקטאר וועגן ערלעדיגען דעם קאנפליקט.

קאנפיסקאציע

(א) לויט א פעראָרדנונג פון דער שטאטישער סטאראסטווע איז קאנפיסקירט געווארן דער נעכ-טיגער נומער פון „גלאס פאראנני" פאר אן אר-טיקעל געווען די געשעהענישען אויפ'ן פוזנער אוניווערזיטעט.

זעלבסטמארד

(א) אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן אויף לימאנאווסקיעגא 23 האט זיך פערסמט די 25-יעהריגע מאריא טשיכא. די פאנאטאוויע האט די אין א שווערן צושטאנד אפגעפיהרט אין ראַ-דאגאשטשער שפיטאל.

גרויסע אויסצייכנונג פון דער עסטאנישער רעגירונג פאר קאנסול מאקס קאהן
פייערליך דעקארירט מיט א גאלדענעם קאמאנדאריען-קרייץ

קאנסול מאקס קאהן

נעכטען 12 פארמיטאג איז אין דער עסטאנישער אמבאסאדע אין ווארשע פארגעקומען די פייערליכע דעקארירונג פון קאנ-סול מאקס קאהן מיט א גאלדע-נעם קאמאנדאריען - קרייץ פון דער עסטאנישער רעגירונג.

די דאזיגע גרויסע אויסצייכנונג האט קאנסול מאקס קאהן בעקו-מען פאר זיינע גרויסע לייסטונ-גען אויפן געביט פון דערנענ-טערן פוילען מיט עסטאניען

קליינער פעליעטאן
מ'רעדט מיט זיי...

האט מען זיי, הייסט עס, איינגעלאדענט, פער-בעטען איידעל, ווי אייבער זאגט „פראשע יאס-נאוויעלמאזשנע פאנסטווא", מען האט זיי איינגע-לאדענט די פארשטעהער פון די ענדעקישע סטו-דענטען, מיין איך, און מ'האט צו זיי געזאגט בזה הלשון:

נו, פאנאָוויע שליאכטא?.. וואס יועט זיין פאנאוויע שליאכטא?.. מ'עט זיך ווייטער אזוי קי-פען" און האקען די זשידאווסקע קאלעגעס, הע?..

האבען זיי, די פארשטעהער פון די ענדעקישע סטודענטען געענטפערט „נו-נו".

— וואס טייטש, נו-נו, פאנאוויע שליאכטא?

האבען זיי נישט לאנג געטראכט, נישט לאנג איבערגעלייגט זיך, — ס'זענען דאך איידערנע קעפ מיט קופערנע שטערנס! — האבען זיי גלייך געענטפערט:

— אונז ווילען מיר, אז די זשידקעס זאלען זיצען אפגעזונדערט פון אונז, אויף די לעצטע בענק, מען זאל אוועקשטעלען פאראקנעס צווישען אונז און זיי, און אינ'ם פראזעקטאריום זאלען די יודישע סטודענטען פראקטיצירען בלויז איבער יודישע מתים...

דאס האבען זיי געזאגט, און טראכטען האבען זיי ביי זיך געטראכט — גאנץ פיינע בעדינגונגען. לייכטע און יושר'דיגע!

און זיי זענען אוודאי געווען העכסט איבער-ראשט, ווען די אקאדעמישע מאכט איז אויף דעם נישט איינגעגאנגען.

עס האט זיי זיכער געוואונדערט, וואס מ'וויל נישט נעהמען אין בעטראכט זייער „גוטען ווילען", און וואס מען וויל דווקא, אז די זשידעס זאלען בלייבען פריווילעגירט...

וואס איז דא דאס מאלעיר? — האבען זיי מסתמא געטראכט — וואס איז ס'געבייזער אזוי גרויס צוליב דעם, וואס מיר פערלאנגען יודישע מתים!? איז עס דען אזא שווערע זאך?!

ערשטענס — האבען די ענדעקישע שלעגער געטראכט — זענען איצט אויף דער יודישער גאס פארהאן א סך יודישע מתים!.. מ'זארגט שוין דערפאר!.. והשנית — אויב מ'דארף, קאנען מיר אליין צושטעלען א היבש ביסעל מתים!.. מיר האבען נאך מאך אין די הענד!..

שמילשמעלקי

ווערביר-אקציע פון רעזערוויסטען-קרייז
ביים בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן אין לאדז

ווי בעוואוסט איז אין לאדז געגרינדעט גע-ווארען א יודישער רעזערוויסטען-קרייז ביים בע-רעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן.

אין פרעזידיום פון רעזערוויסטען-קרייז גע-פינען זיך אזעלכע אנגעזעהענע פערזענליכקייטען ווי: קינסטלער ארטור שיק, קאנסול מאקס קאהן, צ. מיילער א. א.

דאס פרעזידיום פון רעזערוויסטען-קרייז האט זיך געשטעלט פאר איהר ערשטער אויפגאבע צו פער-זאמלען אלע יודישע רעזערוויסטען אהן אונטערשיד פון פארטיי און ריכטונג אונטער איין קרייז, ווע-מענס אויפגאבע ס'וועט זיין ווי ווייט מעגליך אויס-צובעסערען די לאגע פון יודישען רעזערוויסט, וועלכער האט ערפיהלט זיין בירגערליכען חוב צו דער מלוכה און פאלק. צו דעם צוועק וועט ביים רעזערוויסטען-קרייז קודם כל געגרינדעט ווערען א גמילת-חסדים-קאסע, ווי יעדער מיטגליד וועט קענען געניסען פון אהן-פראצענטיגע הלוואות.

אויסער דעם וועט ווערען געלעגט גרויס אכט אויף דער פיזישער אויסשולונג פון יודישען רע-זערוויסט. עס ווערען ארגאניזירט פערשידענע ספארט-סעקציעס, וואו די מיטגלידער-רעזערוויסטען וועלען זיך קענען אויסלעבען ספארטליך. ס'ווערען אויך פארגעזעהען כל-ערליי אויספלוגען, צו בע-זיכטיגען די זעהענסווירדיגקייטען אין לאנד. אויך ווערט געלעגט גרויס אכט אויף די ווינטער-ספארט-אימפרעזעס ווי: נארטעס א. א.

ביים רעזערוויסטען-קרייז ווערט געעפנט א גרויסער לייען-זאל מיט א רייכער ביבליאטעק. פון צייט-צו-צייט וועלען איינגעארדענט ווערען פאר-לעזונגען, רעפעראטען, לעקציעס און דיסקוסיעס, איבער אקטועלע פראגען, כדי צו געבען די מיט-גלידער די מעגליכקייט צו קענען זיך אויסלעבען קול-טורעל אין א ווארימער יודישער אונפארטייאישע סביבה

דערמיט ווערט אבער נאך נישט ערשעפט דער גאנצער ארבייטס-פראגראם, וואס די פער-וואלטונג מיט'ן פרעזידיום בראש האבען זיך גע-שטעלט פאר זייער אויפגאבע. אין א גרויסער מאס איז עס אבער אפהענגיג פון דער צאהל מיטגלידער. און כדי דאס אלץ צו רעאליזירען, ווערט אדורכגע-פיהרט א ווערבירונגס-אקציע.

אלע יודישע רעזערוויסטען וועלען זיכער נישט אדורכלאזען די געלעגענהייט און זיך איינשרייבען אין רעזערוויסטען-קרייז ביים בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן.

איינשרייבונגען נעמט אויך אן די קאנצע-לאריע פון לעגיאן, וואולטשאנסקא 38, יעדען טאג פון 7 ביז 10 אווענד.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
9 טראגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייז!

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-נאס 27, טעל. 112-25
דיר. ר. צעלמייסטער. אנפ.: י. קרעכמאן

היינט 9.15 אוונט
גרויסע פאפולערע מאסען-פארשטעלונג
צו האלבע פרייזן פון 54 גר. ביז 1.70 1-טע רייה
די בעליבטע קינסטלערין
דינה האלפערן
צוזאמען מיט איהר פארטנער סעם בראנעצקי
און גאנצן אנסאמבל אין דער הערליכער מוזיק. קאמעדיע
די מארעלקע
בעמערקונג: ווער עס קויפט פריהער א בילעט, בעקומט א בעסערן פלאץ.
בילעטן צו בעקומען פון 11—2 און פון 5 נאכמ. אין קאסע פון טעאטער.

שטורמדיגע צייטען
ראמאן 39

מ'האט דעם יונגעל אוועקגעפיהרט אויף דער צווייטער זייט פון אבגרונד, אויף דער זאנד, וואו ס'האט זיך געפונען די הייל. מ'האט איהם ארומגע-בונדען מיט פעסטע שטריק און אראבגעלאזט.

אויף דער אנטקעגענאיבערדיגער זייט פון דער הייל, סאמע ביים ראנד פון אפגרונד, האבען זיך אוועקגעשטעלט אלע אפיצירען מיט קאראלאו'ן אן דער שפיץ, און גענומען מיט א פערכאפטען אטעם בעטראכטען, וואס דא וועט געשעהען.

דאס יונגעל האט ווי א קאץ גענומען קריכען איבער דער וואנד. זייענדיג ארומגעבונדען מיט די שטריק, האט ער נישט מורא געהאט, אז ער וועט אראבפאלען, דעריבער האט ער זיך אין עטליכע מינוט צייט צוגעקריגען צו דער הייל.

אין קריכען האט דער קליינער זיך אנגעשטויסען אן שטיינדלעך, וואס האבען זיך מיט א קנאַ-קעריי אראבגעקייקעלט אין אבגרונד.

ס'איז געווען א מורא, אז דער געריש פון די אראבקייקלענדיגע שטיינער, זאל נישט ציהען אויף זיך סעלים-כאנ'ס אויפמערקזאמקייט. ער וואלט תיכף צוגעשפרונגען צו דער עפענונג און גענומען שיסן.

דער יונגעל האט זיך נישט אבגעגעבען דעם מינדסטען דין-וחשבון וועגען דער געפאהר, וואס עס ערווארטעט איהם. ער האט נישט געהאט קיין שום אהונג וועגען דעם, אז די דאזיגע אפיצירען האבען איהם געשיקט אויף א זיכערען טויט. ער איז צוגעקראכען צו דער הייל. א ווײַלע געבליבען שטעהען אין דער עפענונג און איז אריין אינעווייניג.

קאראלאוו און די אפיצירען, וואס האבען בעטראכט די דאזיגע סצענע, ווי דער קליינער איז רוהיג אריין אין דער הייל, האבען איינגעהאלטען דעם אטעם און מיט ברייט אויפגעריסענע אויגען געקוקט אויף דער שווארצער עפענונג, וואוהין דער יונגעל איז פערשוואונדען. עס איז געווען א מאמענט פון דער שרעקליכסטער שפאנונג: וועט דער יונגעל ארויס צוריק א לעבעדיגער?

עס איז פערביי א מינוט און ס'האט זיך גע-דוכט, אז די דאזיגע מינוט ציהט זיך, ווי אן אייביג-קייט. די שווארצע עפענונג פון דער הייל האט איצט אויסגעזעהען מורא'דיג. ס'האט זיך געדוכט, אז דער טויט אליין קוקט ארויס פון דארטען...

— וואס וועט דא געשעהען? וואס יועט דא זיין מיט דעם דאזיגען יונגעל? — האט קאראלאוו געטראכט, און איינגעהאלטען דעם אטעם.

אבער דער יונגעל האט זיך אלץ נישט בע-וויזען, קאראלאוו און די אפיצירען זענען געווען גוואלדיג געשפאנט...

עס איז אריבער א מינוט. מ'האט נישט גע-הערט קיין שום שאס. דאס יונגעל האט זיך אבער נאך אלץ נישט בעוויזען צוריק פון דער הייל.

— עס קאן זיין, ... סעלים-... איהם דארט דערשטאכען מיט א קינזשאל, — האט קאראַ-לאוו בעמערקט.

— וואלט מען דאך געהערט א געשריי, — האט זיך אנגערופען איינער פון די אפיצירען.

— די היילען דא זענען אזוי ענג און טיף, אז יעדער געשריי ווערט דערשטיקט.

ווידער זענען דורך צוויי מינוט און דער יונגעל האט זיך אלץ נישט געוויזען.

— אלזא, סעלים-כאן געפינט זיך אין דער הייל. — האבען זיך געהערט שטימען צווישען די אפיצירען, — ער האט אינוועניג „פארטיג געמאכט" דעם קליינעם.

— א שאד, אזא וואויל יונגעל! — האט קא-ראלאוו בעדויערט.

אבער אין דעם זעלבען מאמענט האבען אלע אויסגעשריען:

— בראוואָ!

אין דער עפענונג האט זיך בעוויזען דער יונגעל זיין געזיכט איז געווען פולשטענדיג רוהיג, ער האט א געשריי געטון נאך איידער ער האט זיך גע-נומען צוריק ארויפדראפען אין דער הויך:

— אין דער הייל איז פוסט! דארטען איז קיינער נישטא!

קאראלאוו איז אזוי אויפגעציטערט געווארען פון דער דאזיגער ידיעה, אז ער האט זיך אזש א וואקעל געטון און איז שיעור נישט אראבגעפאלען אין אבגרונד אריין.

— נישטא? — האט ער נישט מיט זיין קול א געשריי געטון, — נישטא, זאגסטו?!

— קיינער איז נישטא דארט!? — האט דער יונגעל אריבערגעשריען.

— מ'קען דאך פון זינען אראב! — האט קא-ראלאוו אויסגערופען.

ער איז א ווײַלע געבליבען שטעהען א פער-טראכטער. געקוקט פאר זיך מיט א ווילדען בליק, דערנאך האט ער א זאג געטון צו די אפיצירען:

— הערט, איך גלויב נישט דעם קליינעם. איך האב דעם איינדרוק, אז ערי האט סעלים-כאנ'ען יא אנגעטראפען אין דער הייל, נאר דער רויבער האט איהם אנגעזאגט, אז ער זאל בכיון זאגען, אז קיינער איז אין דער הייל נישטא.

— עס קאן זיין, אז דער קליינער געהערט אויך צו סעלים-כאנ'ס באנדע — האט בעמערקט איינער פון די אפיצירען.

— איך קאן זיך נישט פארשטעלען, אז סע-לים-כאן זאל זיך האבען ארויסגעקריגען פון דער פאסטקע, וואס מיר האבען פאר איהם אויפגעשטעלט — האט קאראלאוו נאך אלץ זיך געפרובט טרייסטען-

— מען וואלט זיך געדארפט אבסאלוט איבערצייגען, צי געפינט ער זיך אין דער הייל, אדער איז ער טאקע אנטלאפען.

— איצט איז נויטיג, אז אימיצער פון די סאל-דאטען זאל זיך אריינקריגען אין דער הייל. פער-שטעלען, אימיצער מוז איינשטעלען דאס לעבען, — האבען ערקלערט די אפיצירען.

— מ'קאן אבער קיינעם נישט צווינגען צו אזא לעבענס-געפעהרליכער זאך — האט קאראלאוו בע-מערקט — אויב אימיצער איז גרייט פרייוויליג דאס צו טאן, ביטע זעהר!

ער האט זיך געווענדעט צו די סאלדאטען:

— סאלדאטען, ווער פון אייך איז גרייט איינצו-שטעלען דאס לעבען און אריינקריגען זיך אין דער הייל, כדי צו זעהען צי סעלים-כאן געפינט זיך דארט?

א ווײַלע איז געווען שטיל, קיינער האט נישט געענטפערט.

— נו, ווער איז גרייט? — האט קאראלאוו נאכאמאל איבערגעפרעגט.

— איך, — האט געענטפערט א יונג סאלדא-טעל מיט בלאנדע וואנסעלעך און שמייכלענדיגע אויגען, און איז ארויסגעטראטען פון דער רייהע.

— ביזט גרייט?

— יא.

— מאלאדיעץ! — האט איהם קאראלאוו א קלאפ געטון איבער די פלייצעס.

מ'האט דעם סאלדאט אראפגעלאזט אויף שטריק ער איז שוין נישט אזוי פלינק געקראכען איבער דער וואנד, ווי דער קליינער בערג-יונגעל. אלע ווייַ-לע האט ער זיך אראבגעגליטשט, און ווען נישט די שטריק, מיט וועלכע ער איז געווען ארומגעבונ-דען, וואלט ער, אהן שום צווייפעל, אראפגעפלויגען אין אבגרונד אריין און צעשמעטערט געווארען, אז ס'וואלט פון איהם קיין זכר נישט געבליבען.

(ווייטער מארגען)

כוליגאנישער אנפאל

אויף א לאדזער יודישען ארטיסט אין ווילנע

פון ווילנע טעלעט מען מיר:

א גרופע כוליגאנעס זענען באפאלען דעם לאדזער יודישען ארטיסט וואלף אמוטל און איהם פערוואונדעט אין קאפ.

געשעהען איז עס, בעת די ארטיסטען זענען 1 ביינאכט ארויס פון טעאטער, האבען זיך די כוליגאנעס גענומען טשעפען צו די ארטיסטקעס, און ווען אמוטל האט זיך אנטקעגענגעשטעלט, האט ער בעקומען א זעץ מיט א טעמפען געגענשטאנד איבער'ן קאפ, פון וואס ער האט זיך אפגעגאסען מיט בלוט. די כוליגאנעס זענען אנטלאפען.

מאנאטליכע טראמוואי-בילעטען

דער וואגאן=לי קוק, פיעטריקאווער 68 מאכט בעקאנט, אז ס'האט זיך אנגעהויבען דער פערקויף פון מאנאטליכע טראמוואי-בילעטען צום פרייז פון 22,50 זל. כדי אויסצומיידען א געדראנג איז אין אינטערעס פון די בעזיצער פון די מאנאטליכע בילעטען אויסצוקויפען וואס פריהער די בילעטען, וייל דער ערשטער פאלט אויס זונטאג.

א נאכט-וועכטער צובראכען עטליכע ריפען

(א) אויף פיעטריקאווער 31 איז פארגעקומען אנ'אומגליקס-פאל מיט דעם נאכט=וועכטער יעקב רוזשא פון מלינארסקא 28.

רוזשא האט זיך ביינאכט געדרעהט אויפ'ן הויף וועלכער ער האט געהיטען, ער האט נישט בעמערקט, אז א קעלער איז געבליבען אפען און איז אהין אריינגעפאלען.

דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז רוזשא האט זיך צובראכען עטליכע ריפען און אין א שווערען צושטאנד איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל פון דער קראנקען=קאסע.

2-טע פארלעזונג פון ד"ר חיים קנאפינג אין זש. ט. ק.

שפינאזא'ס סיסטעם

מעזוי: 1) דער טעאלאגיש-פאליטישער טראקטאט! איבערקעהרעניש אין דער טעאלאגישען וויסענשאפט — שפינאזא'ס מעטאדע פון אנאליז — זיין בליק אויף די וביאים און אויף ישראל'ס פערגאנגענהייט און צוקונפט — שפינאזא'ס מעהלער — צוועק פונם טראקטאט: דענק-פרייהייט.

2) שטאטסלעהרע — מאכט און רעכט — נאטור-רעכט — אנטיקער שטאאט: פלאטא — מאדערנער שטאאט: האבעס.

3) עטיק: גאט און נאטור — די אטריבוטען פון גאט — שטעלונג פון מענשען אין דער נאטור — וואס איז גוט, און וואס איז שלעכט — רעגע דעקארט — פעראיינונג פון קערפער און גייסט — פארוואס איז דער מענש נישט פולקאמען — וואס איז האס, און וואס איז ליבע — ווי דערגרייכט דער מענש דאס גליק — ערקענטעניש פון גאט און נאטור — דער תכלית פון מענשליכען לאגיק — דער זין פון דער נאטור.

פאביאניץ וויל מאדיפיצירען דעם קאלעקטיווען אפמאך

(ג) ווי מיר דערוויסען זיך, איז אין די פאביאניצער קרייזען פון דער לוין-אינדוסטריע ווי אויך פון די פאבריקאנטען, וואס ארבייטען אויף אייגענער רעכענונג, געווארען אקטועל די פראגע פון מאדיפיצירען דעם קאלעקטיווען אפמאך.

מודעה.

דער ביאלאבזשיגער רבי איז דא אין לאדז און שטייט איין ביי זיינעם א חסיד ר' נתן ראזענצווייג, פאלודניאווא 20, וואהנ. 33 2. שט. קווער אפיצינע. טויער, רעכטס.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטונדען 8—10, 12—2 און 5—8 אווענ.,
זונטאג פון 9—11 בייטאג.

זאל פילהארמאניע

טעל. 213-84

גאנץ לאדז גרייט זיך!

דזשעק רעכטצייט

געזעגענט זיך מיט לאדז!

לעצטע 6 גאסט=אויפטריטען

פון ליבלינג פון לאדזער פובליקום.

דעם בערימטען אמעריקאנער פאט=קאמיקער

דזשעק רעכטצייט

ס'וועט געשפילט ווערען די גלענצענדע אפערעטע,

וואס האט איבעראל א קאלאסאלען ערפאלג

דער

פריילעכער ציגיינער

30 נומערן געזאנג! אין 10 שפראכען

הערליכע אויסשטאטונג!

אויסערדעם אקטועלער סקעטש פון י. אבעזשאבעק

פרעמיס מארגען!

א גליק וואס איז געווען פינסטער

האט ער אויסגעמיטען תפיסה

(א) בשעתו איז פארגעקומען א דרייסטע גנבה אין דער פאבריק פון דער פירמע געיער אויף זגערסקא 96.

דעם 6 נאוועמבער האבען זיך גנבים אריינבעקומען דורכ'ן דאך פון שכנות'דיגען הויז און גענומען איינפאקען זיך פערשידענע סחורות. דאס האט בעמערקט דער נאכט-סטרוזש מאטושאק און האט אלארמירט דעם בוכהאלטער מאשקאוויטש, וועלכער האט זיך געפונען אין ביורא. מאשקאוויטש האט אנגעהויבען מיט זיין רעוואלווער נאכצויאגען די גנבים און האט אויפ'ן וועג געטראפען איינעם מיט א קויל.

דער פערוואונדעטער איז געווען סטאניסלאוו טאמאשעווסקי פון מלינארסקא 76. דער פערוואונדעטער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל וואו ער איז געזונד געווארען.

נעכטען איז טאמאשעווסקי געשטאנען פאר'ן שטאטישען געריכט, די עדות האבען נישט געקענט פעסטשטעלען צי טאמאשעווסקי איז דער וועלכער האט אנטיילגענומען אין דעם איינבראך, ווייל דא מאלס איז גראד געווען פינסטער און די עדות האבען נישט געקענט זעהען דאס פנים.

צוליב פעהלען פון בעווייזען האט דאס געריכט פריינעשפראכען דעם אנגעקלאגטען טאמאשעווסקי

פערהאלטען 3 גנבים

ביים אויספיהרען א גנבה אין ד"ר קלינגער'ס וואוינונג

(א) אין קארידאר פון ד"ר קלינגער'ס וואוינונג אויף אנדזשעיא 2 האבען זיך אריינבעקומען 3 גנבים און געוואלט אראפגיבענען די פאלטאס, וועלכע זענען געהאנגען אין קארידאר, מ'האט דאס באלד בעמערקט און פערהאלטען אלע 3 גנבים. דאס זענען: וויל. היידריך (גלובנא 28), אטא קאלאנדרר (גלובנא 28) און ראמאן זינדערמאן (שפיטאלנא 17). די גנבים זענען פערהאלטען געווארען.

מוזיקאלישע נאטיצען

סימפאניע-קאנצערט

נאך א לאנגער הפסקה, הערען מיר ווידער אין אונזער קונסט-ארימע שטאט א סימפאניע-קאנצערט.

סימפאניע - קאנצערט, די צוויי ווערטער, האבען א גרויסע בעדייטונג פאר א שטאט. זיי גיבען צו א שילד פאר קולטור און בעווייזען אויף א בעסערן, אידעלערן צוזאמענלעבען און צוזאמענווירקען פון דער געזעלשאפט.

אמאל (מערקווירדיג, „אמאל" שטעלט פאר אלעמאל א בעזונדערן רייץ), אין די גוטע אלטע צייטען פלעגט מען אפט הערען סימפאניע-קאנצערטען אונטער דער לייטונג פון אזעלכע גדולים ווי מאסקאני, שאלק, גלאזונאוו, קוסאוויצקי, אבענדרויט, פריד, בירנבוים און אנדערע און מען איז געווען און געמאכען אזוי ווי בעסער, אידעלער, צופרידענער.

היינט — איז אויך אין דער מוזיק א קריזיס. זעלטען הערט מען אויסער'ן ראדיא גוטע מוזיק. סימפאנישע מוזיק — נאך זעלטענער. דעריבער האבען מיר געהאט א דאפעלטען נעגום צו הערען איצט א סימפאניע אין אזא גלענצענדע אויספיהרונג.

איגנאץ ניימארק איז דער מייסטער, דורך וועמען מיר האבען אזוי פערשטאנען די רעטועלהאפטע גמרא-קעפעלדיגע מוזיק פון בראהמסען, איינעם פון די גרעסטע קאמפאניסטען פון אונזער צייט, וועמענס שאפען עס וועט לייכטען אויפ'ן מוזיקאלישען האריזאנט לאנג, לאנג.

הערענדיג די סימפאניע האבען מיר גארנישט דערקענט אונזער סימפאניע - ארקעסטער, אדער, בעסער געזאגט, מיר האבען דערקענט דעם אמאליגען סימפאניע - ארקעסטער פון בירנבאום'ס צייטען, ווען די זעלבע בראהמס'ס - סימפאניע, האט ארויסגערופען ענטציקונג און בעגייסטערונג אין פובליקום דורך די גענויע און התלהבות'דיגע אויפפאסונג און אויספיהרונג.

די פון ניימארק אויפפאסונג און אויספיהרונג איז אויך געווען אויף אזא מדרגה.

א שפע פון ניואנסען, שטייגערונג און פלאסטישע שעהן-קלאנג, ווי מען קאן דאס נאר הערען פון אזא מייסטער - דיריגענט ווי ניימארק איז.

די סאליסטין פון קאנצערט פרל. בר. ראטשטאט האט געמאכט גרויסע פארשריט: דער טאן איז זאנפטער, די בויגען - פיהרונג עלאסטישער, די טעכניק — פולקאמענער, נאטירליך, מיט אזעלכע מיטלען קאן מען אפילו טשייקאווסקי'ס דידור פידעל-קאנצערט אויך שפילען.

בעזונדערס אבער, האט די קינסטלערין געשפילט דעם צווייטען טייל „קאנצאנעטא" און נאך בעסער די פון באך און קרייזלער קאמפאזיציעס אהן בעגלייטונג. דא האט די אויסגעצייכענטע שפילערין בעוויזען איהר צארט און מאס-געפיהל.

דער קאנצערט איז טראנסמיסירט געווארען דורך ראדיא און איז אפסאלוויט געווארען אין „ראזמאיטאשטשי" טעאטער, וואו עס הערט און זיצט זיך געמיטליך.

D—ski.

ראדיא-ווינקעל

די שטעט אין פוילען ראדיאפיצירען זיך

26 עלעקטראווניעס פערקויפען ראדיא אפאראטען אויף בעקוועמע בעדינגונגען

דער ענין פון ראדיאפיצירען די שטעט איז ענדליך ארויף אויף א נייעם וועג. איצט וועט פארן ברייטען עולם שוין פיל לייכטער זיין צו פערשאפען זיך א ראדיא-אפאראט, ווייל די גרויסע שוועריגקייטען ווערען בעזייטיגט און דער ראדיא ווערט א גאנץ געוועהנליכע ערשיינונג. ראדיא איז שוין היינט אנ'ארטיקעל פון ערשטען געברויך, אזוי גוט, ווי אנ'עלעקטריש לעמפעל אדער טעלעפאן, און ביי דעם אלעם איז נאך פערהאן זעהר א סך מענשען, וועלכע געניסען נאך נישט פון די אלע הנאות, וואס דער ראדיא פערשאפט.

דא האט שוין אמייסטען געגענגעווירקט אויפן נישט בענוצען זיך מיט ראדיא די ערגסטע פון אלע צרות, דער מאנגעל אין באר געלד, וואס פערשאפט נישט איינעם די גרעסטע זארג.

יעדע זאך אין דער וועלט גדויערט אבער נישט אייביג און עס קומט א צייט, אז אויך די גרעסטע צרה מוז אוועקגעהען. אויך ביים ראדיא איז געפונען געווארען די רפואה צו דער מכה, און אט איז זי דא, די פרעהליכע ידיעה:

25 פראווינצער עלעקטראווניעס האבען זיך אונטערגענומען צו פערקויפען ראדיא-אפאראטען אויף ראטעס. דערביי קענען די אבאנענטען געניסען פון פל'ערליי הנחות און בעקוועמליכקייטען: דורך די עלעקטראווניעס איז פאר זיי פיל בעקוועמער צו מעלדען די פאסט-אמטען וועגען דער ראדיא-אינסטאלאציע, דעסטגלייכען איז בעסער ביים פערלייגען אנטענעס און אנדערע ארבייטען, וועלכע מוזען געמאכט ווערען דורך פאכמענער. אבער מעהר פון אלץ איז דאס, וואס מען קען אויסצאהלען פארן אפאראט דורך די אינקאסענטען פון די עלעקטראווניעס. ס'איז גענוג, ווען דער אבאנענט פון דער עלעקטראווניע מעלדעט דארט, אז ער וויל ביי זיך פערלייגען א ראדיא, ווערט אלץ גאנץ לייכט שנעל ערלעדיגט.

גאנצע 26 עלעקטראווניעס זענען שוין צוגעטרעטען צו אט דער באמת נוצליכער אקציע:

ביעלסקא-ביאלא, בריסק ביים בוג, די ביאליסטאקער עלעקטרישער געזעלשאפט, אין ביעלס-פאדאלסקי, די הינטערקארפאטישע עלעקטרישע געזעלשאפט אין באריסלאוו, דער עלעקטריפיקאציאנס פערבאנד בעלמנא — שוויעטשע — טארון, די בעצירק-עלעקטראווניע אין טשעשין, עלעקטרישע געזעלשאפט פון טשענסטאכאווער ראיאן, די שטאטישע עלעקטראווניעס אין גדיניע, גניעזשנא, קראקע. לעשנא, די עלעקטראווניע אין קיעלץ, פון לעמבערגער ראיאן, אין פיאטרקאוו, די ראדאמער עלעקטרישע געז., די שטאטישע עלעקטראווניע אין שעדלעץ, די ראיאן-עלעקטראווניע אין קראקאווער געגענד (שערשא), די שטאטישע עלעקטראווניע אין סקארשע, די ראיאן-עלעקטראווניע אין דאמבראווער געגענד, די שטאטישע עלעקטראווניע אין שוועטשע ביי דער ווייסעל, אין טשעוו, די עלעקטראווניע פון ווארשאווער ראיאן, די קויאווער ראיאן-עלעקטראווניע אין וולאצלאוועק, די שטאטישע עלעקטראווניעס אין סטאניסלאווא און וואלאמין.

פערשטעהט זיך, אז דאס איז נאך נישט די גאנצע ערלעדיגונג פון ענין אבער כל זמן אויפן מאר'ק זענען נאך קיין ביליגע ראדיא-אפאראטען נישט — איז דאס אויסצאהלען אויף ראטעס אויך א גרויסע דערגרייכונג.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 28-טען נאוועמבער

6.34 גימנאסטיק. 6.50 פליטען. 7.55 אינפארמאציעס. 8 אודיציע פאר שולען. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.03 ידיעות. 12.15 מוזיק. פריהמארגען 1 מוזיק. 1.25 הויז'ווירטשאפט. 1.30 „קאנצערט זשיטשען". 3.12 בערזע. 3.15 עקספארט. 3.30 ווארשאווער בערזע. 3.30 רעוויו-מעלאדיעס. 4 שמועס פאר עלטערע קינדער. 4.15 קאנצערט. 4.45 „גאנץ פוילען זינגט". 5 רעפארטאזש. 5.15 קאנצערט. 5.50 „בוך פון וויסען". 6 קאנצערט. 6.45 געזאנג. 7.20 רעקלאמע - קאנצערט. 7.35 ספארט. 7.50 אקטועלער שמועס. 8 מעשה'לעך. 8.45 אווענט-ידיעות. 9 הערשפיל. 9.35 „אונזערע לידער". 10 סימפאנישער קאנצערט. 11 ידיעות. קאמוניקאטען. 11.05 טאנץ-מוזיק.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג

(קאמוניקאטען)

דינה האלפערן שפילט היינט „די מאדעלקע" צו ביליגע פרייזען אין „ראזמאיטאשטשי"

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ווערט היינט געשפילט אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג צום לעצטען מאל צו ביליגע פרייזען די מוזיקאלישע קאמעדיע „די מאדעלקע" מיט די בעליבטע קינסטלערין דינה האלפערן און איהר פארטנער סעם בראנעצקי אין די הויפט-ראלען.

צוליב די הויינטיגע שפאט ביליגע פרייזען ווערען די בילעטען פערקויפט לויט דער רייה, ווער עס קויפט פריהער א בילעט דעם איז געזיכערט א בעסערן פלאץ.

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה.

בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אווענד

פון דער לאָדזער פּראָווינץ

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענטען)

אָזאָרקאָוו.

אַ האַנדוועוקער - פיהרער מוז זיין בעוואוסטזיניג.

ס׳זענען דאָ איינגעשטעלט געוואָרען אויפקלע רונגס־קורסען פאַר די פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון אַלע היגע צעכען. דאָס בעזוכען די לעקציעס איז פער פליכטענד, די פאָרטראַגען ווערען געהאַלטען דורך ספּעציעל געקומענע לעקטאָרען פון דער וואָיעוואודזטווע און דער סטאַראָסטווע ווי אויך פון דער האַנדווערקער־קאַמער:

אהרן אבראַמאָוויטש.

אָפּאָטשנע.

אַ שלימזלדיגער ערפינדער

אַ היגער דרעקסלער האָט אין אַ דערלאַנגטען רעקורס זיך פערווּפען אויף אַ מאָטיר. אַז ביים קאָנסטרואירען אַן אעראָפּלאַן לויט אַן אייגענעם מאָדעל איז ער געניזוקט געוואָרען און דעריבער פער לוירען אויף אַ לענגערע צייט די אַרבייטס-פּע היגקייט.

די שטייער־מאַכט האָט דעם אָנגעגעבענעם מאָ טיו קאָנראָלירט און טאַקע פעסטגעשטעלט זיין ריכטיגקייט. דער אעראָפּלאַן, מאָנטירט געזעליך פון האָלץ, איז שוין געווען פאָלקאָם פערטיג, בעת אַ פּראָבע. ווען דער ערפינדער האָט זיך אויפגע הויבען אויף אַ געוויסער הויך, איז דער „אַעראָפּ לאַן" צוזאַמען מיט׳ן פליהער אַראָפּגעפאַלען, דער „אעראָפּלאַן" איז צושמעטערט געוואָרען און דער פליהער געניזוקט געוואָרען.

די שטייער־מאַכט האָט דעם רעקורס בעפרי דיגט און מיט דער אָריגינעלער ערפינדונג פּעראינ טערעסירט די קאָמפּעטענטע פאַקטאָרען.

א. בירענצווייג.

קוטנאָ.

געלייגט אַ סעקוועסטער אויף „לעצט-געלד".

אַ רב פון אַ שכנות׳דיג שטעטעל איז שולדיג געווען אַ פערלעגענע שטייער־סומע. צוליב אָרימ קייט האָט זיך דער חוב ביי איהם בשום אופן נישט געלאָזט אויפמאַנען.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז אין שטעטעל קומט אַראָפּ צו אַ קרוב אַ פערמעגליכער אַמעריקאנער יוד, אַ געבוירענער פון זעלבען שטעטעל, בעזוכט ער אויך דעם רב און לאָזט איהם איבער אַ 10 דאָ לער־שטיק „לעצט-געלד".

די רביצין, אַ צופרידענע און גליקליכע, נעמט צו די מתנה און לייגט זי אַוועק אין שויבען־שאַנק אונטערן בשמים־ביקס, רעכענדיג זיך דער־פאַר אָנצוגרייטען דאָס נויטיגע אויפ׳ן ווינטער.

אַנימעל פאַלט ווידער צום רב אַריין דער סעק־וועסטראַטאָר, ער לאָזט זיך גלייך צו צו דער שאַנק און, נישטערענדיג דאָרט אַביסעל, שלעפט ער באַלד אַרויס פון בעהעלטעניש דעם 10־ער דאָלער. ס׳האָט נישט געהאָלפען קיין ווייבען און בעטען דאָס „לעצט־געלד" איז סעקוועסטרירט געוואָרען אויפ׳ן חשבון פון שולדיגען שטייער־חוב.

קאַנאַל.

ראַווע.

אַ קריסטליכע פריצה׳טע פייערט יאָהרצייטען נאָך אַ יודישן געליבטען

מיט יאָהרען צוריק האָט זיך אַ יודישער פריץ פון אַ נעבענדיג דאָרף פערליבט אין אַ היגער קריסטליכער שעהנהייט. די ליבע איז געווען אַ געגענזייטיגע. דאָס פאָרל האָט אָנגעהויבען צו־זאַמען צוואוינען, נישט ער האָט זיך געשמדט, נישט זי איז געוואָרען אַ יוד, אַזוי האָבען זיי גע־לעבט צופרידען און גליקליך אַ לאַנגע צייט.

מיט 3 יאָהר צוריק איז דער פריץ קראַנק גע־וואָרען און געשטאָרבען, די געליבטע האָט איינ־געאָרדענט אַ שעהנע לויה און צוטיילט אַ סך צדקה פאַר פערשידענע יודישע צוועקען. ביים אָפענעם קבר האָט זי געשוואוירען, אַז זי וועט זיין אָנדענקען אייביג פערעהרען.

יעדעס יאָהר קומט זי אַרויס אויפ׳ן בית-החיים אויף דער יאַהרצייט, צינדט אָן אין דער טהרה־שטוב ליכט פאַר זיין נשמה און שטעקט אָפּ אַלע אָרימעלייט, וועלכע ווייסען זיך שוין דאַמאָל צו פערזאַמלען אין פולען קאָמפּלעט אויפ׳ן בית - החיים, פעטע נדבות.

אויך די טעג: ווען ס׳איז אויסגעפאַלען די יאָהרצייט, איז די גוטע קריסטין געקומען אויפ׳ן בית-עולם, ווייטער בעלויכטען די טהרה־שטוב מיט גרויסע ליכט, געהייסען דעם שמש זאָגען קדיש און געלאָזט לערנען פאַר׳ן פערשטאָרבענעמס נשמה אַ פרק משניות, דאָס מאָל האָט זי מיט אַ׳אַ ברייטער האַנד בעוואָרפען די קברה־לייט, מיט׳ן כלי־קודש ווי אויך אַלע פערזאַמעלטע אָרימעלייט פון שטאָט און אפילו פון די אַרומיגע קליינע שטעטלעך, מיט לעצטגעלד, אַז זיי וועלען שוין זיכער זיין בעזאָרגט מיט בעהייצונג אַ גאַנצען ווינטער.

י. אויפריכטער.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

ATA czyści i szoruje wszystko!
A 1856

צו די אנקומענדיגע ווינאַכטען
ווילענדיג צוגענגליך מאַכען אונזערע ג׳ קונדשאַפט ביים פערזאָרגען זיך מיט גוטע און ביליגע שיך פערקויפען מיר אין משך פון 14 טעג צו איינצעלנע פאַר הערען-און דאַמען-שיך
צו זעהר ביליגע פרייזען
ד.ה. צו 6, 8 און 12 זל.
J. WINDMAN i SYN
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 35.

ערשטע באַלטישע קאָנסערווען־פאַבריק און וועגדזאַרניע
עמפעהלט פון איהר געשעפט אין לאָדז, אַלע אַרט פיש-קאָנסערווען און גערויכערטע פיש / טעגליך פרישע
דיערעפנונג קומט פאַר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 28-טען נאָוועמבער.
„TEMPORYB" Przejazd 40, tel. 144-77.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16
היינט און פאלג. טעג!
„די אויסגעחלומ׳טע וועלט"
אין די הויפט־ראָלען:
CLAUDETTE COLBERT i CHARLES BOJER
נעכסטער פּראָגראַם: „דער חלום פון אַ זומער־נאַכט" פון שעקספּיר.
אָנהויב טעגליך 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער
פערשידענעם

עס ווערט געזוכט קוואַליפיצירטע שניידער מענער-בעשטעלט, וואָכען-מענ־שען און שטיק-אַרבייטער ביי וואַקסבערג, טראַוגוטאַ 16.

איבערצוגעבען אַן איינגעפיהרטען קעלער אויף קוילען אָדער אויף עפּעס אַנדערש ביליג. ערפאָהרען זאַכאָדניאַ 24. אין הויף.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען! אַז די גע־שמאַקסטע מיטאָגען צו די בילינסטע פּרייזען בעקומט מען נאָר ביי הערמאַן לעווינסקי, פּילסודסקיעגאָ 39, פּראָנט, 2. שטאָק. טעל. 169-94.

אַכטונג, הענדשקע-מאַכער! איך נעהם אָן רענדער אויף אַ 4-ער מאַשין, ווי אויך צו שטרימף. פּלאַץ וואָלנאָשטשי 11, פ. פינדעק. 2631

Zaginiony został weksel na zł. 200.— pł. 30/XI–35 r. wyst. L. Dominitz, Łódź, u N. Kempowskiego, Narutowicza 42, na zlec. M. Kempowskiego. Weksel powyższy unieważnia się.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען-, האַרץ- און סקלעראָז-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה. 3—5, 8—9 אָוו.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. ז. וו., ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—2 און פון 5 ביז 8.30

לאָדזער יוד. לאָקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרען־פאַריין
געפינט זיך
אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22,
טעלעפאָן 264-38.
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אָוונט. ס׳ווערען געשריבען ביטעס, ערטיילט עצות, אויסגעגליכט סכסוכים און געפיהרט כל׳ערליי דירות און עקסמיסיע-פּראָצעסע.

Dr. H. SZUMACHER
Choroby skórne i weneryczne
przyjmuje od 9—1 i od 5—9-ej
ul. Piotrkowska 56
tel. 148-62.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9—11 און פון 6—8 אָוונט

Dr. med. M. Wejs
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25 טעל. 215-18
ביים קאַבינעט: בעלויכטונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען און עלעקטריזאַציעס.

פּאַראַפין־אַפּאַראַטן, פאַדען-פיהרער און טיילען פאַר שפּול-מאַשינען
בעקומט מען אין דער מעכאַ־נישער שלאָסעריי
י. רעדער
לאָדז, 11-טער ליסטאָפּאַדאַ 11/13

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגערישע-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע-קראַנקע
מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונד.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטאָר פון 11—1 און פון 5—7 אָוונד.
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
11 בושעזשינער 11
טעל. 137-63
עס נעהמען אָן פאָלגענדע דאָקטוירים
ד״ר קויפמאַן, ד״ר דינענזאָן, ד״ר רויטער, ד״ר שפּירא, ד״ר שמערלאָווסקי, ד״ר י. איציקזאָן, ד״ר סטופּאַי ד״ר שמירגעלד, נערווען-קראַנקה, און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ וויזיטען אין שטאָט.
אַלע אַרט מעדיצינישע הילף.
קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער טעראַפּיע.
אַ וויזיט 3 זל.

ד״ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייז

Dr. med.
G. Wegmajstrowa
18 Śródmiejska 18
tel. 246-58
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 5—7 נאָכמיטאָג.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
[illegible]
[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

זי האט געקערט א וועלט

איצט פערקויפט זי איהרע איבערלעבונגען פאר א שנאפס

די שעהנע פרוי וועגען וועלכער עס איז איצט
ריד, איז קוים 40 יאהר אלט, און בעזיצט נאך
שטריכען פון דער אמאליגער שעהנהייט.

מיט א צעהן אדער פופצעהן יאהר צוריק איז
געוועזן מיט א דינער טאליע, שטייפע בריסט
מיט א גלייכען רוקען. זי איז געווען שעהן
אנציהענדיג. ווען א מאן האט זיך בעגעגענט
איהר ברענענדיגען בליק, האט ער זיך געמוזט
טעלען און איהר נאכקוקען. זי האט איבער־
ס, בעצויבערט.

זי איז געווען גוט צו יעדען, וואס האט זי
ענט, און יעדער וואלט פאר איהר געווען אין
ר געלאפען.

ועמען וואלט געווען געקענט איינפאלען, אז
דאס גוטע און ליבע מיידעל איז אין דער טיפע־
פון איהר נשמה א ווילדער טייוועל?

אין דער צייט, וואס זי האט אכטונג געגעבען,
איהרע הונגעריגע פריינט זאלען עסען וואס
ר, און זאלען זיך פערגינען די בעסטע מאכלים
איהר חשבון — אין דער זעלבער צייט האט
איהר'ס א קינד געוואלגערט אויף א פארם ביי
ערישער פאמיליע און האט זיך געהאדעוועט
שמוץ און טרוקענע ברויט-אפשניצלעך.

קיינער האט דעמאלט נישט געוואוסט, אז
האט שוין א קינד, פאר איטליכען האט זי גע־
טען אלס מיידעל. קיין שום מענשען-קענער
נישט געווען געוואגט צו זאגען, אז דאס
ציג-ליבע מיידעל האט איבערגעלאזט אנ'אייגען
אין דחקות און אין הונגער-נויט.

פלוצים פלעגט זי פערשווינדען. איהרע חבר'־
האבען זי געזוכט א שטיקעל צייט און דאן
געסען אן איהר. זיי האבען געמיינט, אז זי
אוועק ערגעץ אין דער פרעמד. אבער זי איז
ען אין דער זעלבער שטאט. אלעמאל פלעגט
וועקוואנדערען, ווי דאס רוב זינדיגע, פון איין
שטאט אין דער צווייטער; אמאל האט זי זיך
אנ'אנדער נאמען געגעבען און אנ'אנדער
לעבען אנגעהויבען צו פיהרען. אפגעוועזן א
ר, אדער צוויי און זיך ווידער א נייעם קרייז
געקליבען, אבער אין יעדען קרייז האט זי
ערגעלאזט א גוטען נאמען. אלע איהרע בע־
נטע האבען זי געבענשט און געבענקט נאך
ר.

קיינער האט אבער נישט געוואוסט, אז אין
דען קרייז האט זי איבערגעלאזט איין, אדער
מענער, וואס האבען זיך אין דער שטיל גע־
לטען מיט טויטע קללות.

פונקט ווי זי איז געווען מערדערליך שלעכט
איהר איינציג קינד, וואס זי האט געהאט פון
הר ערשטען, געזעצליכען מאן, אזוי איז זי
וען טויזענט מאל ערגער און פערביסענער צו
הרע ליגקע געליבטע, וואס איינער האט נישט
וואוסט פון דעם אנדערען, און וואס יעדען פון
האט זי אויסגעזויגען, ווי א פיאווקע, און דער־
אוועק אין אנ'אנדער עק שטאט זוכען א
יטען.

איהר ערשטער מאן איז געשטארבען (פאר

די געשיכטע פון א פרוי, וואס האט אומגעבראכט 3 געליבטע אין 1 טאג

(בריף פון ניו-יארק)

וועהטאג און שאנד. איהם האט זי אפגעשפילט
אזא טראגעדיע: זי האט אין א שעהנעם פריהמאר־
גען זיך אויפגעהויבען, געכאפט דאס קינד אויף
די הענט און אהן א „זיי-געזונט" אוועק פון שטוב
איבערלאזענדיג איהם א צעטעלע, אז זי אנטלויפט
מיט א געליבטען. אבער דעמאלט האט זי נאך
קיין געליבטען נישט געהאט. דאס האט זי געוואלט
אין איהם בנקמה נעהמען. כאטש ער האט קיינמאל
נישט געוואוסט פארוואס, און זי אליין — אויך
נישט. דער מענש איז געווען זעהר גוט צו איהר.
האט זי געליבט אויפריכטיג און זי האט קיין
אורזאך נישט געהאט איהם צו פערהאסען אזוי,
אז זי זאל איהם אפטון אזא שפיצעל.

ערשט מיט עטליכע יאהר שפעטער, ווען זי
האט דערהערט, אז איהר מאן איז געשטארבען,
האט זי זיך געכאפט, אז זי איז בעגאנגען א
„נארישקייט", זי האט אזוי גוט ווי דער'הרג'עט
א מענשען, וואס איז געווען אזוי אמת'דיג פער־
ליבט אין איהר.

אין דעם זעלבען טאג איז זי אוועק צו א
צווייטען מאן. וואס האט געוואלט מיט איהר הייי־
ראטען, און וועלכער האט זי נישט ווייניגער ליב
געהאט. זי האט איהם דערצעהלט דעם גאנצען אמת
וועגען איהר ערשטען מאן און איהר קינד. דאס
איז פאר דעם צווייטען מאן געווען אזא מורא'־
דיגע נייס, אז ער האט זיך פריהער געווארפען
אויף איהר מיט די קולאקעס, זי געוואלט שלא־
גען, נאר ווען זי האט געמאכט א געוואלד, איז
ער אוועק, און ביז היינט ווייסט מען נישט וואו
זיין געביין איז היגעקומען.

יענעם אווענט איז זי אוועק צו איהרען א
דריטע' געליבטען, א מאן פון א ווייב מיט פיר
קינדער, און האט איהם דערצעהלט דעם גאנצען
אמת וועגען די פריהערדיגע צוויי, וואס זי האט
אזוי גוט ווי אומגעבראכט, און וועגען איהר קינד.

מיי' א וואך שפעטער איז זיך דער דאזיגער
דריטער מאן צוגאנגען מיט זיין ווייב איבער
איהר. ער האט געהאפט אז אזוי גיך ווי ער וועט
פטור ווערען פון זיין געזעצליכער פרוי מיט די
4 קינדער, וועט זי וואוינען מיט איהם, וועט אפשר
מיט איהם הייראטען. ער האט זיך צעקריגט אויף
טויט מיט זיינע קינדער און מיט זיין גאנצער פא־
מיליע, צו וועלכער ער איז געווען שטארק צוגעב־
בונדען. ווען ער האט דערהערט דעם אמת וועגען
איהר פריהערדיג לעבען און ווי אזוי זי האט גע־
לעבט מיט איהם און מיט נאך א מאן אין איין און
דערזעלבער צייט, נאר אין צוויי פערשידענע שטאט
טיילען, איז ער אוועק אהיים און בעגאנגען זעלבסט
מארד:

ווארום? וואס האט געצוואונגען דער שעהנער
פרוי, דער גוטהארציגער, דער פרוי מיט דער בריי־
טער האנט און גרויסער פילאנטראפישער נשמה
דורכצופיהרען דריי, אדער ווייניגסטענס צוויי מער־
דערייען אין איין טאג?

אצינד, ווען זי האט שוין נישט קיין בעלנים,
האט זי זיך גענומען אפיום, און ווען זי קומט אין
איינער פון די דאזיגע קרעמלעך, וואו זי קריגט אזא
סחורה, און דארטען דערטאפט זי איינעם פון
איהרע אמאליגע פריינט, אדער בעקאנטע, דער־
צעהלט זי זיי מיט אלע איינצעלהייטען ווי אזוי זי
האט געלעבט, און ווי אזוי זי האט גענארט, און
צעלעצט רואינירט מענערשע לעבענס.

ווען מען וויל ביי איהר דערגיין א טאלק,
ווארום זי האט עס געטון, ענטפערט זי נישט צום
פונקט. זי דרעהט זיך ארויס (פון א קלארער
תשובה. אמאל זאגט זי, אז דאס איז דערפאר,
וואס זי האט שטארק ליב געהאט מענער. וויפיל
זי האט געהאט, איז איהר נישט געווען גענוג
און אמאל זאגט זי פונקט פערקעהרט: די מענער
האבען איהר אפגעקעלט, זי האט זיי נישט געקענט
פארטראגען, און זי האט פארט געמוזט אנקומען

צו זיי, ווייל זי איז שטענדיג געווען פעראיינגט
אין געלט.

וועלכער ליגען האט אין זיך א גרעסערען אמת,
איז דא נישט וויכטיג. וואס איך בין דא אויסען
געווען איז צו דערצעהלען ווי אזוי א צארטע פרוי,
א שעהנע און א ברייטהארציגע, האט געקענט קאלט
בלוטיג פערנאכלעסיגען אנ'אייגען, איינציג קינד,
דערמארדען דריי מענער און שעמט זיך נישט
צו דערצעהלען דאס פאר יענע פריינט, וואס קענען
זי זינט די לעצטע צוואנציג יאהר, און וועלכע האבען
זי אמאל געהאלטען פאר א הייליגער.

ב. לערנער.

אביסעלע קיביץ

(הומאר פון טאג)

איינער א גרעק האט פערפיהרט א שמועס מיט א
יודען יודען און גענומען זיך פאר איהם בערימען:

— ביי אונז, אין אונזער הויפט-שטאט אטען, האט
מען מיט עטליכע יאהר צוריק געגראבען גאנץ טיף און
מ'האט דארטען געפונען א לאנגען דראהט.

— נו, וואס בעווייזט עס? — פרעגט דער יוד.

— עס בעווייזט, — זאגט דער גרעק שטאלץ, —
אז אונזערע עלטערען, די אלטע גרעקען, האבען שוין אין
אמאליגע צייטען געהאט ביי זיך א טעלעגראף.

— א גרויסע זאך! — רופט זיך אן דער יוד און
גיט דערביי א מאך מיט דער האנט, — איך וועל דיר
דערצעהלען א שעהנערע מעשה: ביי אונז אין ירושלים
האט מען אמאל געגראבען גאר טיף און מען האט נישט
געפונען קיין סימן אפילו פון א דראהט.

— וואס-זשע, זאגט מיר, איז דערפון געדרונגען?

— וואס היסט, וואס? עס איז געדרונגען, אז אונ־
זערע יודען האבען שוין גאר פארצייטען געהאט ביי זיך
איינגעפיהרט א דראטלאזען טעלעגראף.

* * *

דער גרויסער פילאזאף משה מענדעלזאהן איז גע־
יודען און גענומען זיך פאר איהם בערימען:
פון די דייטשע פרינצען. געזעצט האט מען איהם אויף
א בכבוד'יגען פלאץ, צווישען צוויי גייסטליכע, א קא־
טוילישען און א פראטעסטאנטישען. נאך מאכלים האט
מען איהם דערלאנגט בעזונדערע, ווייל מ'האט געוואוסט,
אז קיין טריפה'ס עסט ער נישט.

ביים עסען רופט זיך אן דער קאטוילישער גייסט־
ליכער צום יודישען פילאזאף:

— ליבער הער פילאזאף, ווען וועט איהר שוין
מעגען עסען מיט אונז צוזאמען די זעלבע מאכלים?

— אויף אייער חתונה — האט געענטפערט מענ־
דעלזאהן קורץ און שארף.

„נאצים וויל־עז אייך פערפיהרעז"

בעלגישע סוחרים ווארנעז פאר דער העצע געגעז יודישע הענדלער

געשאפן א יודען-פריינדליכען בעל־גישען סוחרים-פערבאנד, וואס וועט קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם. — סאציאליסטען, קאטאליקען און לי־בעראלען שטיצען דעם פערבאנד.

(בריף פון אנטווערפען).

אין די יודישע קרייזען פון אנטווערפען האט אר־
רויסגערופען גרויס צופרידענהייט דער פאקט וואס
פלעמישע סוחרים האבען געפונען פאר נויטיג צו
שאפען א נייעם פערבאנד פון בעלגישע סוחרים,
וועלכע זענען געגנער פון דער אנטיסעמיטישער
טאקטיק פונם אלטען סוחרים-פערבאנד.

דער נייער פערבאנד הייסט „ווארווארטס" —
און נעהמט שוין ארום 1000 פלעמישע סוחרים פון
20 געמיינדעס פון דער אנטווערפענער אומגעבונג.
די נייע ארגאניזאציע האט פערעפענטליכט אנ'אפי־
ציעלע יודען-פריינדליכע ערקלערונג אין וועלכער זי
שטעמפעלט די פאליטיק פונם אלטען סוחרים פער־
באנד פאר פערפיהרעניש.

„דער סוחרים - פערבאנד — ווערט געזאגט אין
דער אינטערעסאנטער פראקלאמאציע — פערפיהרט
די בעלגישע סוחרים וואס לײדען איצט פון קריזיס.

ער וויל זיי פערפיהרען פונקט ווי די נאצי פארטיי האט
פערפיהרט דעם דייטשען מיטעלשטאנד. צי האט
דער נאציזם געהאלפען דעם דייטשען מיטעלשטאנד?
— ניין! איטליכער ווייסט אז נישט! ער האט די דייי־
טשע ווירטשאפט — און דערמיט אויך דעם דייטשען
סוחר — ארייגעשלעפט אין תהום, צי ווילט איהר
אויך זיך לאזען פערפיהרען?"

ווייטער ווערט געזאגט אין דער פראקלאמאציע,
אז דער נייער פערבאנד וועט זיין געגען דייטשע
סחורות — און פאדערען פון די פלעמישע סוחרים
זיי צו ערזעצען דורך בעלגישע סחורות, וואס איז
א פיל גרעסער רפואה פארן קריזיס ווי אלע אנטי־
סעמיטישע פראזען...

דער נייער פערבאנד וועט אויך לעבען בשלום
מיט די יודישע סוחרים און געהן מיט זיי האנד־אין־
האנד ביים פערטיידיגען די עקאנאמישע אינטערע־
סען פונם סוחר אין בעלגיען.

אין די נאהענטסטע טעג וועט אין היידע, נעבען
אנטווערפען פארקומען א צוזאמענפאהר פונם נייעם
פערבאנד. די דריי גרויסע פאליטישע פארטייען, סא־
ציאליסטען, קאטאליקען און ליבעראלען האבען צו־
געזאגט זייער אונטערשטיצונג.

אבסערוועער.

Dr. REICHER
אלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
ר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
עקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.

דער סוף פון א שאפונגס-טרוים

(נאוועלע) פון שמחה הענדלער

א זומערדיגער פארנאכט...

די זון האט זיך געטובל'ט אין ווייטען האריי־
נט, וועלכער האט זיך געגעפלט אין שטיל-פער־
נקטען פארבען-געזאנג, וואס האט דערציילט פון
ביגקייטען דארטען אין די ווייטע שטילקייטען.

אונטער דער שטאט, אויף א נידריג מיט גראז
באקסען בערגעל, איז נפתלי געזעסען און אומ־
דולדיג געווארט אויף האלינא'ן, שוין אריבער
הר ווי א שעה זינט זי האט געדארפט קומען,
ן זי איז נאך אלץ נישטא.

עס איז נישט דאס ערשטע מאל, און שטענ־
ג ווען עס געשעהט אזוי, וואס ברענגט איהם
א טיפען עלענט, וועלכער פערוואנדעלט זיך
פעטער אין כעס, בעשליסט ער, אז ווען זי וועט
ינט קומען וועט ער איהר פארווארפען, שוין
ארפער. בייסיקער, אבער באלד ווי ער דערזעהט
פונדערווייטענס, פערשווינדט דער גאנצער אומ־
ה, צעגייט דער כעס אין אזעלכע זוניגע געפיהלען
ן פרייד און דאנקבארקייט, און מיט אזא מאדנע
זונטקייט אין די פיס, לויפט ער איהר ענטקעגען,
ר די לעצטע צייט געדויערט שוין אביסעל צו־
אנג, זי ווערט עפעס קעלטער... ווייטער...

נאר... ער וועט זיך אויף איהר נישט בייזע־
ן, נישט פארווארפען, ער וועט איהר נאר ער־
ערען וויפיל ער לײדט, אז דאס ווארטען טוט
הם אזוי ווי... איז אזוי שווער...

נאר אט קומט זי אן, האלינא אין בעגלייטונג
ן א עלעגאנט־אויסגעפראנטעוועטען יונגענמאן,
ט א ווייבליכען שרונט אין בלאנדען אנדולירטען
אפ. ער — א הויכער, האט זי אונטער'ן ארעם
הגעהאלטען, און זי איז אזוי נאהענט געווען צו
הם, אז נפתלי האט זיך אויסגעזעהען, אז זי
ענגט אויף זיין ארעם.

— זייט — בעקאנט, יאקוב — נפתלי...

זיי האבען זיך אנידערגעזעצט אויפ'ן גראזיגען

בערגעל, דער שמועס האט זיך נישט געקלעפט,
נפתלי'ן האט געשווינדעלט יאקוב'ס מאנוקירטע גע
פארבטע נעגעל, עס האט זיך איהם געוואלט זאגען
האלינא'ן עפעס א שארף ווארט, ער האט דאס
בעמערקט, און געוואלט מאכען פריינדליכער, לעבע־
דיגער דאס געמיט:

— עה, וואס פאר א טויטע יונגעלייט איהר
זענט; דערצעהלט עפעס, יא, נפתלי, דו ביזט דאך
א פאעט, לעז אונז עפעס פאר — און דערביי האט
זי זיך אזא שעלמישען דריי-געטון און געווארפען
צו יאקוב'ן א ווינקענדיגען בליק...

נפתלי האט דעם ווינק בעמערקט און געבלי־
בען זיצען א צונויפגעדרייטער, א געקורטשעטער
פון אייגענער הוילקייט נישט געוויסט וואס צו־טון
מיט זיך, ער האט געהאלטען אראפגעלאזט דעם
קאפ און נערוועז געשפילט זיך מיט די שיך־בענד־
לעך, בעת האלינא האט ווייטער גערעדט, א פער־
שארצענדיג איהר אונטערשטע ליפ מיט ביטולדיגער
איראניע:

— וואס־זשע, ווילסט נישט לייענען עפיס א
ליד?

א נישט־איינגעגעבענער שמייכעל איז געבלי־
בען שטעקען ערגעץ אין איהר יונגען גוף. נפתלי,
דערפיהלענדיג טרעהרען אין האלז, האט זיך האס־
טיג, אהן א ווארט, גענומען אראפלאזען פון יע־
נער זייט בערגעל צו דער ווייסעל צו, ווי דאס וואַ־
סער איז רוישענדיג געלאפען אהין צו יענער זייט
ווי די זון האט זיך גערוקט הינטערוויילעכץ, אין
שויס פון א צעגליטער כמארע.

אויטאמאטיש נעמט נפתלי ארויס דאס בוך
געזאמעלטע נאוועלען, וואס ער האט שוין מיט עט־
ליכע חדשים צוריק געהאלטען ביים דרוקען, נאר
זינט ער האט „זי" דערזעהען צופעליג, אזא פרישע,
א לאכענדיגע פול מיט לוסט און לעבען האט זי

אלץ מיט זיך פערשטעלט, אלץ איז ווי פערשווינדען,
פערביי...

ער פלעגט שרייבען דערצעהלונגען פון ווייטע
ברייטע פעלדער, און איינזאמע כאטעס, פון בלאסע
פאבריק־מיידלעך, אפגעצערטע, אויסגעמוטשעטע און
תפיסות לעבען אויס זייערע יונגע בלוטען אין גייי־
סטיגען אימפעט פון קאמף און וואס שטילט איין,
פערשטויבט זייערע ווייבליכע נייגונגען.

נאך דער ארבייט פלעגט ער זיך ביים פענסטער
אוועקזעצען, קוקען אויף די רויכענדיגע פאבריק־
קוימענס, ווי אין א וויזיע האט זיך פאר'איהם ענט־
פלעקט שארף און בולט דער בלוטיגער קאנטראסט
פון מענשען און שקלאף, האט ער בעזינגען אין לי־
דער זייער פיין, צארן און דורותדיגען קאמף,
גערופען זיי ארויסריהרען פון פערשטיינערטען צער.

נאר זינט ער האט זי דערזעהען מיט אזויפיל
לעבען אין זיך — זעהען איהם אויס אלע זיינע
געדאנקען, לידער, ווי קראנקע פויגעל גוסס'דיגע
אין קאלטען נעפעל.

געדאכט האט זיך איהם, אז זיינע שפאצירען
מיט איהר אין די האלב־טונקעלע בין־השמשות'ן,
זיינע לויטערע שמועסען מיט איהר — איז איין גרויס
ווערק, וואס וואקסט אין איהם. עס וועט קומען
אמאל א צייט ערגעץ אין א שטילען כשוף־שיינעם
ווינקעל, וועט ער זיין מיט האלינא'ן, דאן וועט ער
שאפען דאס ווערק פון זייער חלום, זי וועט גליקליך
זיין און פלאטערען, א צארטע, ארום זיין גרויסער
שאפונג...

— איצט איז אלץ אויסגעלאשען געווארען,
חרוב ווי נאך א שרפה איצט זיצט זיין חלום, א
פרעמדער, נעבען א פרעמדען. ער דערמאנט זיך
דעם ציטער פון די אומארמונגען, האלוצינישען און
קושענישען. זאל דאס אלעס האבען געווען א חלום?

און א שטארקער ווייטאג נעמט נאגען און
דריקען דאס הארץ, ס'ציהט און קלעמט, און אט
געשעהט עס: דאס וואס לייטערט שטורם, קעלט
און שווענקט הייסען צעווייטיגטען מוח — טרעהרען.

דאכ צעגליהטע שטיק הימעל איז שוין לאנג
געהאט פערשלינגען געווארען אין שויס פון א גרוי־
סער שווארצער כמארע, דער טאג איז צעשווימען

אין נאכטיגען תהום, אין פער'יתומ'ט געוויין פון
א דערוואקסענעם איז געפלאסען אין דער נאכט
אריין, זיך געטראגען איבער'ן וואסער ווי די שוואר־
צע כוואליעס האבען מיט ווייסער שוים געקאכט,
געזידט מיט שדישער חוצפה אקעגען דעם טיף־
בלויען הימעל, א פערזייעטער מיט גרין־זילבערנע
שטערן פער'יתומ'טע אן א טאטען, געהיטען פון
צוויי טיף־מאמע'דיגע אן סופיקע אויגען וואס הא־
בען רחמים'דיג ארויסגעבליקט פון דער אומעטי־
גער לבנה.

נפתלי האט לאנג, עקשנות'דיג זיך איינגעקוקט
אין דער לבנה'ס אפגעצערט פנים, וועלכעס ער
פלעגט בעזינגען, אין איינזאמע נעכט מיט צאפעל
פון פערשטויבטע פערגעסענע ווערטער.

איצטער? נייע ווערטער וועקען זיך אין איהם,
ווערטער געוואַרעמטע אין דער אייגענער נשמה, גע־
קנעטען מיט שטיקער הארץ, געגליטע פון צארן־
פלאמען, אבער זיי וועלען קיינמאל צו מענשענס
אויערען נישט דערגיין. ער וועט זיי מיט זיך מיט־
נעמען אין דער וועלט פון פערגעסונג, וואו ער גייט
מיט פעסטען בעשלוס און ליידענשאפטליכער פער
חלומטקייט. ער גייט, גייט גלייך און לאנגזאם, דאס
וואסער דערגרייכט איהם שוין ביז'ן ברוסט, און
ער נעמט נישט אראפ זיין בליק פון דער אפגעצער־
טער לבנה, ער זינקט אלס טיפער און טיפער אין
די אויפגעקאכטע כוואליעס וועלכע שעלטען און
ווארפען זיך ווי בייזע גראע מכשפות.

ס'לעצטע מאל טוט ער נאך א הויב זיין צע־
פאטעלטען קאפ פון וואסער, גיט א לעצטען געשריי
אין דער נאכט אריין, און פערשווינדט.

דאס איז געווען דער לעצטער פערענדיגטער
יאמער־אקארד פון זיין גרויס ווערק, וועלכעס ער
האט געטראכט צו שאפען פון האלינא'ן, מיט טיפ־
סטער ווארימקייט, ערגעץ אין א ווייטען אזיס,
מיט שטילער ליידענשאפט אונטער'ן שאטען פון א
גן־עדן־בוים.

— שנעל טרייבען איהם די כוואליעס אלץ
ווייטער, ווייטער צו א שטילען מנוחה'דיגען ברעג,
ערגעץ טיף אין די אפגרונטען

דייטשע באנק־וועלט קלאגט זיך

אויף די שווערע רעזולטאטען פון דער ווירטשאפטליכער אויסשטויסונג פון דייטשע יודען

דער ווירטשאפטליכער טעראר דויערט אבער אהן אויפהער

בערלין. (יט"א). „די באנק" — אָרגאַן פון דייט־שען באַנק־וועזען—בעקלאָגט זיך אין לעצטען נו־מער אויף די שווערע פאָלגען פון דער יודישער עמי־גראַציע פון דייטשלאַנד, טראָץ די דראַסטישע געזע־צען, וואָס ערלויבען בלויז אין א זעהר בעגרעניצטער מאָס אַרויסצופיהרען דעוויזען פון דייטשלאַנד — שרייבט „די באַנק" — הויבט אָן דאָס דייטשע באַנק וועזען זעהר ערנסט צו פיהלען די רעזולטאַטען דער־פון, וואָס די יודען ווערען געצוואונגען צו ליקווידי־רען זייערע געשעפטען אין דייטשלאַנד און ווי ווייט מעגליך אַרויסצופיהרען זייערע קאַפּיטאַלען קיין אויסלאַנד.

די „טעקסטיל צייטונג" — אָרגאַן פון דער דייט־שען טעקסטיל־אינדוסטריע — ברענגט אין לעצ־טען נומער א לאַנגע ליסטע פון יודישע טעקסטיל־אונטערנעמונגען און בעקליידונגס־פירמעס וואָס זע־נען די לעצטע צייט אַריבער פון יודישע אין אַרישע הענד. אויך די „פראַנקפורטער צייטונג" פערעפענט־ליכט א פרישע ליסטע פון יודישע טעקסטיל אונטער־נעהמונגען, וואָס זענען די טעג אַריבער אין אַרישען בעזיץ.

ברענגענדיג אַן'איבערזיכט פון איצטיגען מצב אין דער דייטשער ביער־אינדוסטריע איז דער „פעל־קישער בעאָבאַכטער" 'אָפען מודה, אז דער פּראָצענט פון איבערנעהמען דורך אַריער די יודישע ברויערייען אין דייטשלאַנד האָט זעהר שווער געטראָפען די דאָזיגע אינדוסטריע, וועלכע לעבט איצט איבער א שווערען קריזיס. פיל פון די גרעסטע ברויערייען גע־פינען זיך אין א פינאַנציעל זעהר קריטישער לאַגע. דער „בעאָבאַכטער" שאַצט אז דער ווערט פון יודי־שע ברויערייען וואָס זענען אין דער לעצטער צייט אַריבער אין אַרישע הענד, גרייכט שוין איצט אין די מיליאָנען מאַרק.

„אויסלענדער פיהלען זיך אין דייטש־לאַנד נישט זיכער".

אַמעריקאַנער קאָנגרעסמאַן וועגען זיין בעזוך אין דייטשלאַנד

בערלין. (יט"א) אין דייטשלאַנד האָט געווײלט דער יודישער מיטגליד פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס וויליאַם סיטראָן. וועלכער האָט געפאָרשט די לאַגע פון יודען אין דייטשלאַנד. אין די צוגרייטונגען וואָס ווערען אין דייטשלאַנד געמאַכט צו דער פאָרשטע־הענדער בערלינער אָלימפּיאַדע.

אין א געשפּרעך מיטן יט"א פאָרשטעהער האָט קאָנגרעסמאַן סיטראָן ערקלערט, דאָס אין רעזולטאַט פון זיינע פאָרשונגען האָט ער פעסטגעשטעלט אז אין דייטשען ספּאָרט הערשט א פּאָליטיק פון דער ריק־זיכטסלאָזעסטער דיסקרימינאַציע געגען יהדען און אז די אַמעריקאַנער קרייזען וואָס זענען געגען אַנ־טייל פון אַמעריקע אין דער בערלינער אָלימפּיאַדע, זענען פולשטענדיג גערעכט אין זייער שטעלונג. נאָך זיין צוריקקומען קיין אַמעריקע — האָט סיטראָן ערקלערט — וועט ער רופען א קאָנפערענץ פון קאָנ־גרעס־לייט און זיי פאָרשטעלען א בילד פון דעם, וואָס ער האָט געזעהען אין דייטשלאַנד.

דאָס וואָס ווערט אָפּגעטון די דייטשע יודען! — האָט סיטראָן ערקלערט — איז פשוטע גזלה. מען צווינגט יודען צו פערקויפען פאַר א שיבוש זייערע אונטערנעהמונגען, און אפילו די גראָשענס וואָס זיי בעקומען דערפאַר, לאָזט מען זיי נישט אַרויספיהרען פון דייטשלאַנד און אויך נישט פערווענדען אויף א נאַציאָנאַלען אופן און דייטשלאַנד גופא.

ווײלענדיג אין בערלין, האָט קאָנגרעסמאַן סיט־ראָן אָפּגעהאַלטען קאָנפערענצען מיטן אַמעריקאַ־נער באָטשאַפטער מר. דאָדד און אַנדערע מיטגלידער פון דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע און קאָנסולאַר־פערטרעטונג אין דייטשלאַנד.

איך פערלאָז דייטשלאַנד מיטן איינדרוק — האָט סיטראָן ערקלערט — אז אין דייטשלאַנד ווערען נע־רודפט נישט בלויז יהדן פון דייטשער מלוכה־אָנגעהע־ריגקייט. נאָר אויך אַמעריקאַנער בירגער. דער פאַקט וואָס מען לאָזט אין דייטשלאַנד נישט אויספיהרען קיין אַמעריקאַנער בילדער וואָס זייערע סצענאַרען זענען געשריבען דורך יודען אָדער אין וועלכע עס טרעטען אויף יודישע אַרטיסטען, קען נישט בע־טראַכט ווערען אלס עפּעס אַנדערש ווי דיסקרימינאַר־ציע פון אַמעריקאַנער יודען און שעדיגונג פון אַמע־ריקאַנער האַנדעלס אינטערעסען.

קאָנגרעסמאַן סיטראָן דריקט אויס די מיינונג אז דייטשלאַנד איז נישט קיין זיכער לאַנד פאַר אויסלענ־דער. מען האָט מיר — דערצעהלט סיטראָן — גאַנץ בפירוש, די גאַנצע צייט וואָס איך בין געווען אין דייטשלאַנד, נאָכשפּיאָנירט, און איך בין איבער־צייגט, אז ווען נישט מיין פּאַספּאָרט אלס מיטגליד פון אַמעריקאַנער פּאַרלאַמענט וואָלט איך געהאַט אויסצושטעהען פערשידענע אונאַנגענעהמליכקייטען אין דריטען רייך.

אין קרייז - צוג געגען יודישע אַדוואָ־קאַטען אין דייטשלאַנד.

בערלין. (יט"א). דער רייכס־יוסטיץ מיניסטער דר. פראַנק האָט אין זיין איינגעשאַפט אלס „פיה־רער" פון „רייכס יוריסטען פערבאַנד" אַרויסגעגע־בען א פעראָרדנונג אויפן סמך פון וועלכע אַרישע אַדוואָקאַטען מוזען „אַזוי שנעל ווי מעגליך" אויפ־לעזען זייער שותפות קאָנצעלאַריעס וועלכע זיי פיה־רען צוזאַמען מיט יודישע אָדער נישט־אַרישע אַד־וואָקאַטען. די אַדוואָקאַטען וואָס וועלען עס נישט טון ביזן 1טען אַפּריל 1936 וועלען מוזען פאַרשטעלען דעם רייכס יוריסטען - פערבאַנד די מאָטיווען צו־ליב וועלכע זיי האָבען זיך נישט צוגעפּאַסט צו דער פעראָרדנונג. אין געגענטייל וועלען זיי צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַרן עהרען־גע־ריכט פון יוריסטען פערבאַנד.

80 יודען געטראָפען דורך דעם ערש־טען ווירטשאַפטס געזעץ אויפן סמך פון די נירענבערגער געזעצען.

בערלין, (יט"א). דער יט"א קאָרעספּאָנדענט ווערט אינפאָרמירט אז אין רעזולטאַט פון דר. שאַכטס פעראָרדנונג אויפן יסוד פון די נירענבערגער געזעצען האָבען פערלוירען זייערע רעכט אַנ'ערך אַכציג יודישע געשוואוירענע בערזען־מעקלער. אין בערלין זענען בעזייטיגט געוואָרען 13 יודישע בער־זען־מעקלער, און 8 פערטרעטער, אין פראַנקפורט— 7 מעקלער און 4 פערטרעטער, די איבעריגע זענען בערזען־מעקלע אין האַמבורג, ליפּציג, דרעזדען און דיסעלדאָרף.

האָלענדישער יוסטיץ - מיניסטער ווע־גען די נירענבערגער געזעצען

אַמסטערדאַם. (יט"א). אין דער פּאַרלאַמענט דע־בעאַטע איבערן בודזשעט פון האָלענדישען יוסטיץ־מיניסטעריום האָט גענומען א וואָרט דעפּ. ד"ר י. באָאַן (ליבעראַל), וועלכער האָט שאַרף אָנגעגריפען די נירענבערגער געזעצען און געפאָדערט אז די האָ־לענדישע רעגירונג זאָל קינדיגען דעם אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד וועגען נעגעטוזיטיזירונג אבטען די חיר ראַטס־רעכט פון ביידע לענדער.

אין זיין ענטפער האָט דער האָלענדישער יוסטיץ מיניסטער בעטאָנט אז א דייטשער יוד קאָן אין האָ־לאַנד הייראַטען א האָלענדישע בירגערין. די לאַגע איז אָבער יורידיש אַנדערש. ווען א דייטשע „אַריערין" וויל חתונה האָבען מיט א האָלענדישען יוד, די ענט־גילטיגע ענטשיידונג וועגען דעם ענין וועט אַרויס־טראָגען דאָס העכסטע געריכט, „אַרישקייט" — האָט דער יוסטיץ מיניסטער צוגעגעבען — איז א ספּעציפישע רייכס־דייטשער בעגריף, וואָס איז אין האָלאַנד פרעמד און קען דאָ נישט האָבען קיין אָנ־ווענדונג.

נייע לייטונג פון קרן - היסוד אין דייטשלאַנד.

בערלין, (יט"א). אין דער נייער פינף־פּערזאָני־גער לייטונג פון קרן היסוד אין דייטשלאַנד זענען נעבען דעם פּאָרזיצער הר. לעאָ בעק, געוועהלט געוואָ־רען צוויי ציוניסטען — דר. זיגפריד מאָזעס און דר. מיכאל טרויב — און צוויי נישט־ציוניסטען — זיג־מונד וואַסערמאַן און רודאָלף קאַלמאַן.

„הגונב מן הגישט אַריער — פּטור. אַזוי פּסקנט דאָס דייטשע געריכט.

בערלין (יט"א) די „פראַנקפורטער צייטונג" טיילט מיט פון פירמאַמענט (רהיינלאַנד) וועגען דעם ערשטען פאַל פון בערעכטיגען דורכן דייטשען גע־ריכט א.... גנבה ביי א יוד. אַנ'אַריער — זיין נאָ־מען ווערט נישט אָנגעגעבען — האָט צוזאַמען מיט זיינע צוויי קרובים צוגעגנבעט — א קוה ביי א יו־דישען פיה־הענדלער. אַלע דריי בעשולדיגטע האָבען זיך פאַרן געריכט מודה געווען, אז דאָס האָבען זיי טאַקע געגנבעט די קוה, דאָס געריכט האָט זיי אָבער פריגעשפּראָכען.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט־שטאט)

פראָפעסאָרען פון פאָליטעכניקום ווע־לען נאָכקאָנטראָלירען די טעלעפאָני־שע ליטשניקעס

דער בעקאַנטער קאָנפליקט, וועלכער איז אויס־געבראָכען צווישען א ווארשעווער טעלעפאָן־אַבאָ־נענט קאַרען און דער טעלעפאָן־געזעלשאַפט צוליב דעם, וואָס דער אַבאָנענט האָט קוועסטיאָנירט די ריכטיגקייט פון בערעכנען די איבער־קאָנטיגענט געשפּרעכען וועט ברענגען דערצו, אז דאָס געריכט וועט מאַכען א לאָקאַלע וויזיע אין דער טעלעפאָן־געזעלשאַפט, וואו ס'געפינען זיך די ליטשניקעס. דאָס געריכט האָט שוין אַרויסגעטראָגען א בעשלוס צו רופען עקספּערטען, וועלכע דאַרף קאָנטראָלירען די אינסטאַלאַציע פון די טעלעפאָן־ליטשניקעס. דאָס געריכט האָט זיך אין דער פראַגע צום רעקטאָר פון ווארשעווער פּאָליטעכניקום מיט דער ביטע צו בע־שטימען אַנ'עקספּערט.

פערלייכטערונג ביי אַרויספאָהרען פון דער שול - יוגענד

די שול־קוראַטאָריומס האָבען זיך פערשטענדיגט מיט דער באַהן־מאַכט וועגען פערלייכטערונגען פאַר שול־יוגענד, וועלכע פאָהרט אַרויס אויף די איצטיגע ווינטער־פעריען.

היינטיגעס יאָהר וועלען פאַר גרופּעס שילער פון 30 פּערזאָן, וועלכע פאָהרען קיין זאַקאָפּאַנע און אַנדערע קור־ערטער בעשטימט ווערען בעזונדערע ערטער אין די וואַגאָנעס צו בילינע פּרייזען.

קאָנפיסקירטע צייטונגען

דער עהערנעכטיגער נומער פון „נאַש פּשעג־לאַנד" איז קאָנפיסקירט געוואָרען פאַר א טעלע־פאָנאָגראַם פון פּויזען. ס'איז אויך קאָנפיסקירט גע־וואָרען די צייטשריפט „צו פאָלען פון מאָרגען", דער אָרגאַן פון א גרופּע ב. א. וו. פון ווארשעווער קרייז און דער „גלאָס פּראַצאָווניטשי".

בירגערשאַפט פאַר פערהייראַטע פרויען

דאָס אינערן - מיניסטעריום האָט אויפגעקלערט, אז א פּוילישע בירגערין, וועלכע האָט חתונה מיט א פרעמדען ביהנער פערלירט די פּוילישע בירגער־שאַפט, נאָר דעמאָלט, ווען זי נעהמט אָן נאָך דער חתונה די בירגערשאַפט פון איהר מאַן, אויב נישט ווערט זי ווייטער בעטראַכט אלס א פּוילישע ביר־גערין.

געגען די יודישע הויזירער

שוין זייט א לענגערע צייט דויערט דיאַקציע פון דער לאָקאַלער מאַכט געגען די יודישע הויזירער בע־זונדערס אין דער שלעזישער, פּויזנער און פּאָמערער וואָיעוואָדזטוועס.

מ'גיט כמעט נישט אַרויס קיין קאָנצעסיעס די הויזירערס. עטליכע שטעט אין דער פּויזנער וואָיע־וואָדזטווע האָבען בכלל אָנגענומען א פערבאָט צו פערנעהמען זיך מיט הויזירעריי.

אין דער פראַגע וועט א דעלעגאַציע פון צענט־ראַלען קליינהענדלער - פעראיין אינטערווענירען אין אינערן־מיניסטעריום.

סובסידיעס פון דער יודישער קהלה אויף איינשרייב - געלד פאַר סטודענטען

עהערנעכטען האָט זיך א דעלעגאַציע פון יודי־שע סטודענטען געווענדעט אין דער יודישער קהלה וועגען א סובסידיע פון דער קהלה אויף איינשרייב־געלד פאַר יודישע סטודענטען.

די יודישע קהלה האָט אויף דעם צוועק אַסיג־נירט 5000 זל., וועלכע וועלען אויסגעצאָהלט ווערען היינטיגען פרייטאָג.

די ענדעקישע סטודענטען אַפּעלירען

28 סטודענטען, וועלכע זענען בעשטראָפט גע־וואָרען דורכן סטאַראָסטאַ - געריכט מיט אַרעסט, אָדער געלד־שטראָפען פאַר אַנטיילנעהמען אין די לעצטע גאַסען - אַרויסטרעטונגען און געשעהענישען אין די הויף־שולען, האָבען אַפּעלירט צום געריכט געגען דעם אורטייל.

פלוג - בלעטער געגען דער אַנטיסע־מיטישער העצע

אויף „נאָווי־שוויאַט" זענען פערטיילט געוואָרען פלוג־בלעטער מיט לאָזונגען: „נידער מיט דער אַנ־טיסעמיטישער העצע". „מיר פערלאַנגען צו עפענען די אוניווערזיטעט". די פלוג־בלעטער זענען אונטער־געשריבען געוואָרען דורך דער אָרגאַניזאַציע פון דער סאָציאַליסטישער יוגענד „זשיטשע".

ביים אויסקלעבען די דאָזיגע פלוג־בלעטער זע־נען פערהאַלטען געוואָרען: די 20־יעהריגע שיקאָרא (קופּיעצקא 10) און די 18־יעהריגע זאַנדשטיין (טוואַרדא 15).

אָפּצייכנונג פאַר דער אַרבייט איבער דער בעקעמפונג פון שווינדזוכט

דער פּוילישער אַנטי־שווינדזוכט - פערבאַנד, האָט בעשלאָסען איינצופיהרען א ספּעציעל עהרען־אָפּצייכנונג פאַר די פּערזאָנען, וועלכע וועלען זיך אויסצייכענען מיט זייער אַרבייט ביי דער אַקציע צו בעקעמפען די שווינדזוכט.

ראַספּוטין און זיין יודישע געליבטע

(שטוינענדע לעבענס - געשיכטע דערציילט פון איהר אליין)

איבערגעגעבען פון ה אַקערמאַן.

דאָס געלד, וואָס ס'האָט נעמי'ן געדאַרפט צו קאָסטען פאַר דער באַהן פון פּעטערבורג קיין טאַבאָלסק האָט זי געהאַט, און פאַר'ן פאָהרען האָט זי זיך געקויפט נייע קליידער און אַפילו נייע וועש, ווייל זי האָט נישט געוואָלט אַהיים קומען צו איהרע טאַטע מאַמע אין די קליידער, וועלכע ראַספּוטין האָט אָנגעריהרט מיט זיינע זינדיגע הענט...

נעמי האָט גאָר נישט געוואָלט מיטנעמען מיט זיך פון פּעטערבורג אַהיים, וואָס זאָל זי דערמאָנען אָן ראַספּוטינ'ען... אַנ'עהרליכע האָט זי געוואָלט אַהיימקומען צו איהרע עלטערען, אַ ריינע...

און אָט איז געקומען דער טאָג, ווען נעמי האָט אויפגעשטיגען די באַהן אויף'ן פּעטערבורגער וואָקזאַל אויפ'ן וועג קיין טאַבאָלסק.

— נעמי האָט פאַר זיך אַליין גענומען א קופּע א זאָל זיך גוט קענען אויסוויינען אומגעשטערט...

עס האָט געקלונגען דער דריטער „זוואָנאָק" און די באַהן האָט זיך גערירט פונ'ם וואָקזאַל:

— אַדיע, פּעטערבורג !...

נעמי האָט אויסגעשפּיגען דורכ'ן פענסטער פון קופּע דריי מאָל, ווי אַ מענש וואָס כאַפּט זיך אויף פון א בייזען און שלעכטען חלום, און ווייל דאָס שנעלער פערגעסען וואָס ס'האָט זיך איהם גע־חלומ'ט, און זי האָט גענומען טראַכטען פון איהר היים, פון איהרע עלטערען... זי האָט אין איהרע גע־דאַנקען אַרויסגערופען די צורה'ס פון איהרע טאַטע מאַמע, אָבער די פנימ'ער פון איהרע עלטערען זענען אַלע מאָל פערטוישט געוואָרען מיט ראַספּו־טינ'ס צורה...

ווי כמאַרעס פאַר א שטורעם האָבען זיך ביי נעמי'ן אין געדעכעניש געמישט געדאַנקען, אָט וועגען איהרע עלטערען און אָט וועגען ראַספּוטינ'ען...

וועגען איהם האָט זי נישט געוואָלט טראַכטען, אָבער די געדאַנקען זענען איהר געקראָכען אין קאָפּ אַריין ווי זלידנע פליגען פון וועלכע זי האָט זיך נישט געקענט בעפרייען...

זי קוקט דורכ'ן פענסטער און די טעלעפאָן סלופּעס לויפען און שפּרינגען איהר אין די אויגען אַריין, די רעדער פון דער באַהן דרעהען זיך גע־שווינדט, געשווינדט, אַ וויאָרסט, צעהן וויאָרסט און צוואַנציג וויאָרסט, וואָס אַמאָל נעהנטער און נעהנ־טער, וואָס אַמאָל נעהנטער און נעהנטער...

און נעמי טראַכט ביי זיך: וואָס וועט זי זאָגען איהרע צוועהטאָגטע טאַטע מאַמע ביים אַריינקומען אין הויז... וואָס וועט זי זיי זאָגען ?.. מילא דער נאָכדעם, ווייסט זי שוין וואָס זיי צו זאָגען... זי וועט זיי אַלעס דערצעהלען, זי וועט פאַר זיי גאָר נישט בעהאַלטען... זיי וועלען איהר מוחל זיין... עלטערען האָבען רחמנות אויף אַ קינד... אָבער די ערשטע פאַר ווערטער, וואָס וועט זי זיי זאָגען ?... ווען זאָל זי, נעמי, טראַכט זי ביי זיך (פאָהרענדיג אויף דער באַהן) צום ערשטען אַרומכאַפּען און א וויינענדיגע זיך צוקושען, דעם טאַטען, צי די מאַמען ?...

וועלען זיי זיך דערפרעהען מיט איהר ? וועלען זיי זיך צעוויינען ? און נעמי'ן געהט גאָר איבער א געדאַנק, אַז אפשר איז פאַר זיי גאָר (פאַר איהרע עלטערען) אַ געפאַהר, אַז זי זאָל פלוצים אַריינקומען אין הויז אַריין צו זיי נישט צוגעגרייטערהייט... זיי קענען חלילה חלש'ען פאַר איבעראַשונג !...

הארציגע נעמי, געטרייע קינד, בעדאַרפסט זיך נישט זאָרגען, וואָס דיינע ערשטע ווערטער זא־לען זיין, ווען דו וועסט אַריבערטרעטען די שוועל פון דיינע עלטערנ'ס הויז, און דאַרפסט זיך נישט זאָרגען, וועמען פון זיי צום ערשטען אַרומכאַפּען און זיך הייס צעקושען, און דער עיקר, דאַרפסט זיך נישט זאָרגען, אַז דו וועסט זיי איבערשרעקען ווען דו וועסט אַריינקומען צו זיי פלוצים אומגע־ריכט, דו בעדאַרפסט זיך נישט זאָרגען, ווייל, אומ־גליקליכע נעמי, דיין טאַטע־מאַמע לעבען שוין נישט מעהר, זיי ליגען שוין לאַנג אין קבר...

אָבער ווייל נעמי פאָהרט נאָך אויף דער באַהן און שפּינט איהרע גליקליכע חלומות, פאַר דער בעגעגעניש מיט איהרע עלטערען, וועל איך דאָ פאַר איך ליבע לעזער, דערצעהלען וועגען דעם טראַגישען טויט פון נעמי'ס עלטערען.

עס איז קיין סך, וועגען זיי בישטא וואָס צו דערצעהלען, אָבער דאָס ביסעל וואָס איז יא דאָ איז זעהר טרויעריג, און נאָר עלטערען וואָס האָבען אַנ'איין און איינציג קינד וועלען דאָס אמבעסטען פיהלען.

אין דער צייט וואָס נעמי איז פון זיי אוועק האָבען זיי סיי ווי סיי אויפגעהערט צו לעבען, פון דער ערשטער מינוט אָן וואָס זי איז אוועק פון זיי, זענען זייערע הערצער מיט איהר מיטגעגאַנגען, און זייער לעבען איז שוין קיין לעבען נישט געווען.

אין א קורצער צייט זענען זייערע האָר ווייס געוואָרען ווי שניי, און ווער עס האָט זיי געזעהען האָט זיי בעדויערט. באַלד ווי נעמי איז אוועק האָ־בען איהרע עלטערען נאָך געהאָפט, אַז זי וועט זיך אומקעהרען, אָדער אַמווייניגסטען וועט זי לאָזען הערען פון זיך וואו זי איז און וואו זי געפינט זיך. עס זענען אָבער אוועקגעגאַנגען וואָכען און חדשים און די שומאַנסקיס האָבען פון זיי־ער טאָכטער נישט געהערט, האָבען זיי ביידע אָנגעהויבען איינ־צוגעהען ווי שאָטענס.

און די ערשטע איז געשטאָרבען נעמי'ס מו־טער. זי איז נישט קראַנק געווען אויף קיין שום חולאה, עס האָט איהר גאַרנישט וועה געטון און זי איז נישט געלעגען צו בעט, נאָר איהר חיות איז איהר אויסגעגאַנגען געהענדיג אויף די פיס און בעדינענדיג די קונים אין דער „כאַרטשעווניא".

נעמי'ס פאָטער איז נאָכ'ן טויט פון זיין ווייב איבערגעבליבען אַנ'איינזאַמער, אַנ'עלענדער, אַז ס'איז אויף איהם געווען אַ גאָט'ס רחמנות צו קוקען. האָט נישט גענומען לאַנג נאָך זיין ווייב'ס טויט און ער איז איהר נאָכגעגאַנגען אין קבר אַריין.

די „באַרטשעווניע" וואָס האָט פאַר די לעצטע פאַר יאָהר סיי ווי סיי געפּוסטעוועט און זעלטען ווען א קונה פלעגט אַריבערטרעטען די שוועל, האָט זיך אימיצער איינגאַנצען פערמאַכט און דאָס ביסעל באַלעבאַטישקייט וואָס איז איבערגעבליבען האָט וואָלף שומאַנסקי'ס ברודער גענומען פאַר זיך, ער האָט נאָר איבערגעלאָזט די „וויוועסקע" (שילד) העגנגען אין דרויסען און די אותיות „גאַסטיניצא ראַסיא" האָט מען שוין קוים אָנגעזעהען...

אַזאַ טרויעריגער סך הכל האָט זיך פון דעם גביר ר' וואָלף שומאַנסקי אויסגעלאָזט.

אָבער נעמי האָט פון גאַרנישט געוואוסט פאָהרענדיג אויף דער באַהן אַהיים צוריק קיין טאָבאָלסק.

(ווייטער קומט)